

In dit nummer :

EEN UITGAVE VAN DE PROVINCIE OVERIJSSSEL

JULI 2023

1 Van wezenlijke waarde voor leefbaarheid provincie

6 Sportnetwerk Overijssel werkt gestaag aan grote ambities

8 Erfenis van Special Olympics Nationale Spelen: G-sport groeit in Twente

16 JOGG Twente: Een gezonde jeugd is een gezonde toekomst

17 De sociale hypotheek: 4 x meer

28 'Sociale Kwaliteit is volwassen geworden'

Sociale Kwaliteit begint vruchten te plukken van nieuwe beleid

Van wezenlijke waarde voor leefbaarheid provincie

De provincie is dankzij Sociale Kwaliteit een niet meer weg te denken speler op het gebied van gezondheid en preventie, sport en beweging, vrijwilligers, sociale ontmoeting en maatschappelijke initiatieven. Partners zien en waarderen hoe de provincie over domeinen en gemeentegrenzen heen verbindt, kennis deelt, bijdraagt aan projecten en zo nodig bij het Rijk aan de bel trekt. Dat Provinciale Staten het beleid Sociale Kwaliteit hebben vastgesteld tot en met 2026 is een duidelijk signaal dat de provincie bouwt aan duurzame relaties. Maak wat de provincie doet nog meer zichtbaar en help dat wat werkt te borgen, is de oproep van partners en initiatieven aan het nieuwe provinciebestuur.

In dit artikel zetten we de belangrijkste ontwikkelingen op een rij. Daarbij gebruiken we het uitvoeringsplan 2023-2024 als rode draad. Voor 2025-2026 stellen Provinciale Staten een nieuw uitvoeringsprogramma vast. De speerpunten van het huidige uitvoeringsprogramma zijn gezondheid en vitaliteit (inclusief bewegen), sociale ontmoetingsplekken en vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven. Verder besteden we kort aandacht aan Inclusie, een thema dat als rode draad door het beleid loopt. We sluiten af met een korte beschouwing op leerpunten, feedback van partners en uitdagingen voor de komende periode.

Slagkracht en uitwisseling

Sociale Kwaliteit heeft de afgelopen periode veel geïnvesteerd in het positioneren van uitvoerende

partners, zoals Sportnetwerk Overijssel (SNO) en de branchevereniging van de 25 Overijsselse vrijwilligerssteunpunten (VOSVI), alsook in het samenwerken in netwerken (regioaanpak Positieve Gezondheid). Dat levert meer slagkracht en onderlinge uitwisseling op, en helpt om beter bij het Rijk op het netvlies te komen.

Lees verder op volgende pagina.

Bijvoorbeeld om meer te profiteren van de 150 miljoen euro die het ministerie van VWS in 2023 beschikbaar stelt voor maatschappelijke-diensttijdprojecten (MDT), waar Overijssel in het verleden nog weinig aanspraak op wist te maken. Sociale Kwaliteit organiseerde samen met MDT Nederland en bestaande Overijsselse MDT-projecten als Impacter een thematafel om maatschappelijke en culturele organisaties te informeren over de subsidie en samenwerking te faciliteren. Ook op andere momenten trekt de provincie bij het Rijk aan de bel. Zoals met de succesvolle lobby voor het behoud van het Kinderhartcentrum van het Universitair Medisch Centrum Groningen.

Sociale Kwaliteit faciliteert andere partijen om samen met de provincie nieuwe werkwijzen te ontdekken, ontwikkelen en testen, en stimuleert het breder inzetten van succesvolle werkwijzen. Bijvoorbeeld met grote arrangementen waaraan ook zorgverzekeraars en gemeenten bijdragen. Daarnaast experimenteert Sociale Kwaliteit zelf met nieuwe instrumenten: de sociale hypotheek en het crowdfundingplatform. Dat platform biedt een alternatief aan maatschappelijke initiatieven die geen beroep kunnen doen op de bestaande subsidie-regelingen van Sociale Kwaliteit, door zelfredzaamheid en draagvlak te stimuleren. Want die initiatieven zijn en blijven, net als andere vormen van vrijwillige inzet, cruciaal voor de kwaliteit van de Overijsselse samenleving. De pilot crowdfunding en het vervolg daarop beschrijven we uitgebreid in het artikel [‘Als je alleen geld wilt, moet je niet aan crowdfunding doen’](#).

Best practices

Het speerpunt Gezondheid en vitaliteit heeft een accent ‘Positieve Gezondheid en preventie’ en accent ‘sport en bewegen’. De eerste lijn draait om een toekomstbestendige en integrale gezondheidsinfrastructuur in Overijssel (zie artikel [‘Regioaanpak Positieve Gezondheid op koers in transitie naar ‘gezondheidswelzijn’](#)). De provincie is inmiddels goed geworteld in de netwerken Positief Gezond IJsselland, Twentse Koers en Salland United. Daar is een duurzame samenwerking ontstaan. “Wij hebben laten zien dat we netwerk, middelen, massa en overzicht hebben om iets te bewerkstelligen”, aldus Margreet Hogenkamp (teamleider Cultuur, Sociale Kwaliteit en Evenementen-beleid) als verklaring hoe de provincie zich als ‘vreemde eend in de bijt’ een positie wist te verwerven.

Verschillende projecten en pilots zijn nu volop in uitvoering, (mede) dankzij de inzet van de provincie als financier, kennisverbinder en netwerkpartner. Binnen Positief Gezond IJsselland zorgt Rosalie Bosman (adviseur bij Sociale Kwaliteit) ervoor dat aansprekende voorbeelden en best practices op het platform Samen voor elkaar terechtkomen om zo andere initiatieven te inspireren. Zij vertelt dat de eerste goed bezochte inspiratiedag Positieve Gezondheid een vervolg krijgt in oktober 2023. Als partner in Twentse Koers en Salland United (co)financiert de provincie verschillende pilots en projecten.

Bij de bovenlokale samenwerking tussen gemeenten, het medische en het sociaal domein vormen strak ingekaderde budgetten van zorgverzekeraars en gemeenten een uitdaging. “Zonder de bijdrage van de provincie zouden we JOGG niet zo intensief kunnen uitvoeren”, aldus Tessa Huisjes, adviseur gezondheidsbevordering bij GGD Twente. In het artikel [‘JOGG Twente: een gezonde jeugd is een gezonde toekomst’](#) vertelt ze meer. Datzelfde geldt voor Samsam in Delden. Met de inzet van een praktijkondersteuner Welzijn snijdt het mes aan twee kanten. De huisarts hoeft niet op zoektocht in het sociaal domein en inwoners krijgen sneller de juiste hulp. Dat beschrijven we uitgebreid in het artikel [‘De samenwerking werkt als een tierelier’](#).

Goede spoor

Inmiddels zijn er ook vergaande samenwerkingsafspraken met een vierde netwerk: Vitaal Vechtdal. In [‘Bouwen aan de gezondheidsinfrastructuur voor de volgende generatie’](#) leest u er meer over. En met de gemeenten in de kop van Overijssel, waar Sociale Kwaliteit nog geen samenwerkingsrelatie mee had op dit vlak, zijn na de inspiratiedag Positieve Gezondheid de nodige contacten gelegd. Volgens lector en ambassadeur Positieve Gezondheid Sandra van Hogen-Koster zit Sociale Kwaliteit op het goede spoor met de netwerksamenwerking, zo komt naar voren in het artikel [‘Deel initiatieven om het voor elkaar mooier te maken’](#).

Op het gebied van sport en bewegen zijn de uitbouw en versterking van Sportnetwerk Overijssel (SNO) en de uitvoering van het Overijsselse Sport- en Beweegakkoord belangrijke pijlers. Aan het sportakkoord hangt de ambitie om Overijssel in de top-3 van meest sportieve, beweeg-

viendelijke en gezonde provincies te krijgen. “Dat legt de lat hoog voor alle uitvoeringspartners die werken aan het sportakkoord”, aldus Sanneke Snuverink, adviseur sport bij Sociale Kwaliteit, “de provincie heeft de regeling Overijssel in beweging in het leven geroepen om ook zo bij te dragen aan de uitvoering het sportakkoord.” (Zie ook: [‘Overijssel in beweging: subsidieregeling voor vitale en gezonde Overijsselaars’](#)).

Grote ambities

“SNO had even tijd nodig om uit de startblokken te komen, maar zit nu goed in de sportnetwerken in Overijssel en aan tafel bij gemeenten en sportbedrijven. En er is contact gelegd met de uitvoerende laag zoals buurtcoaches en verenigingsondersteuners. Daar had de provincie nog geen relatie mee. Verder heeft SNO nieuwe partners weten aan te trekken, zoals Windesheim en Saxion”, constateert Snuverink. Dit en meer komt uitgebreid aan de orde in het artikel [‘Sportnetwerk Overijssel werkt gestaag aan grote ambities’](#).

De provincie kan in 2022 terugkijken op succesvolle kennis- en netwerkevenementen zoals de eerste Overijsselse Zwemontmoeting (in het teken van zwemvaardigheid en veiligheid) en de Overijssels Sportontmoeting half april 2023. De organisatie daarvan deden SNO en de provincie samen met Sportbedrijf Raalte en respectievelijk Zwembaden Oost-Nederland en Windesheim. Ook helpt SNO mee de ‘legacy’ (nalatenschap) van de Special Olympics van 10-12 juni 2022 vorm te geven. In Twente hebben ze de smaak in ieder geval te pakken gekregen: de ambitie is om in 2035 de wereldspelen voor G-sporters te organiseren. Lees meer in het artikel [‘De erfenis van Special Olympics Nationale Spelen: G-sport groeit in Twente’](#).

Sociale Ontmoetingsplekken

Dorpshuizen, Kulturhusen en multifunctionele accommodaties (MFA's) vormen het warme hart van dorpen en buurten. Deze sociale ontmoetingsplekken hebben het de afgelopen periode moeilijk gehad door de coronacrisis en de hoge energieprijzen. Sociale Kwaliteit probeert op drie manieren de accommodaties op weg te helpen naar een duurzame toekomst: met financiering, deskundigheidsbevordering en netwerk.

Financiering gebeurt met de sociale hypotheek. Gezien de moeilijke tijden zijn de criteria voor de sociale hypotheek de afgelopen periode verruimd en mogen accommodaties het geld inzetten voor alles wat naar hun inzicht bijdraagt aan een duurzame toekomst. De sociale hypotheek heeft een aantal accommodaties geholpen om in de afgelopen periode het hoofd boven water te houden, zoals het Alevitisch Centrum in Zwolle. De hypotheek wordt afgelost met extra vrijwillige inzet. Ook dat vertegenwoordigt een bepaalde waarde en zo is de maatschappelijke investering veel groter dan het hypotheekbedrag van (maximaal) 15.000 euro. Lees meer hierover in het artikel [‘De sociale hypotheek: 4 x meer’](#).

Actief de boer op

Het succesvol runnen van een accommodatie met een sociale ontmoetingsfunctie vraagt kennis en kunde op uiteenlopende thema's. Om besturen en beheerders daarin te helpen professionaliseren heeft de provincie samen met experts van Saxion en Onze Gebouwen de training ‘Huswerk’ ontwikkeld. Dat is een training met modules over exploitatie, programmeren, communicatie en vrijwilligersbeleid. De deelnemers aan de eerste acht trainingen in 2022 gaven een rapportcijfer van 8.4. De opleidingsplaatsen die de provincie in 2023 beschikbaar stelt zijn nu al bezet.

Onder de noemer ‘netwerk’ gaan gedeputeerde Roy de Witte en adviseurs Tessa van Deventer en Asia Golunska actief de boer op met de training, de sociale hypotheek en andere regelingen die accommodaties kunnen ontzorgen. Niet alle gemeenten zijn bekend met het aanbod van de provincie en voor dorps- en buurthuizen geldt dat eens te meer. In Steenwijkerland en Raalte organiseerden de gemeente en de provincie gezamenlijke bijeenkomsten voor de accommodaties. Zo hoopt Sociale Kwaliteit het gebruik van de regelingen te vergroten en de professionaliteit bij accommodaties te versterken. Meer informatie is te vinden in het artikel [‘Training Huswerk: maatschappelijk vastgoed runnen op een professionele manier’](#).

Vrijwilligers

Sociale Kwaliteit heeft in 2022 voor het eerst vrijwilligersbeleid uitgevoerd. In de pioniersfase zijn trends en knelpunten in kaart gebracht. Dat deed Sociale kwaliteit samen met het Verwey-Jonker Instituut, de 25 Overijsselse

vrijwilligerssteunpunten, hun brancheorganisatie VOSVI en vrijwilligersorganisaties. De werving van nieuwe en met name jonge vrijwilligers staat bovenaan. Ook de druk op bestuurlijke vrijwilligers en de groeiende instroom van kwetsbare vrijwilligers vragen dringend om actie. Provinciale Staten toonde zich gevoelig voor deze signalen en gaf via een motie een miljoen euro extra voor provincie-breed vrijwilligersbeleid. Een opsteker voor het team, en een kans om integraal vrijwilligersbeleid neer te zetten met de collega's van Natuur & Milieu, Cultuur en Mobiliteit.

Het vrijwilligersbeleid en de projecten bevatten duidelijke uitgangspunten en keuzes. Aansluiten bij behoeften van het veld is een belangrijke. Verder richten veel activiteiten zich op professionalisering, deskundigheidsbevordering en ontzorging van verenigingen en besturen. Bijvoorbeeld met de inzet van bestuurscoaches, en het beschikbaar maken van de module Vrijwilligers uit de training Huswerk voor vrijwilligersorganisaties. In het artikel [‘Sociale Kwaliteit raakt met vrijwilligersbeleid de juiste snaar’](#) komen andere projecten aan bod.

“Er is geen one-size-fits-allaanpak; maatwerk is essentieel in de werving van nieuwe vrijwilligers”, aldus adviseur Chantal Westemeijer. Jongeren vragen een andere benadering dan senioren of vluchtelingen. De Jongeren Challenge is een mooi voorbeeld hiervan. Na een succesvolle proeftuin wordt het project in 2023 provincie-breed aangeboden. Een combinatie met de maatschappelijke-diensttijdprojecten ligt voor de hand. Jongerencoach Simon Govers legt in het artikel [‘Maatschappelijke diensttijd: talenten inzetten voor persoonlijke groei’](#) uit waarom deze vorm van vrijwilligerswerk zo waardevol is voor jongeren zelf.

Initiatievencoaches

De vier initiatievencoaches hebben de afgelopen periode uitbreiding gekregen met een groene initiatievencoach vanuit de afdeling Natuur & Milieu. Samen hebben ze in 2022 zo'n 300 initiatieven op weg geholpen. Drie initiatievencoaches kijken terug en vooruit in het artikel [‘Steeds meer initiatieven doen beroep op initiatievencoaches: ‘We komen handen tekort’](#).

Lees verder op volgende pagina.

Van de redactie

De derde editie van de evaluatiekrant Sociale Kwaliteit bevat de resultaten van een evaluatie over de periode april 2022 tot en met mei 2023. Het is een periode waarin de eerste vruchten van het nieuwe beleid geoogst kunnen worden. We zijn met de medewerkers van Sociale Kwaliteit en verschillende externe partners en stakeholders in gesprek gegaan over wat er is gedaan en bereikt in het afgelopen jaar en wat dat teweeg brengt in de Overijsselse samenleving. We hebben met ruim 35 personen zulke gesprekken gehouden.

Opnieuw is het een behoorlijk omvangrijke krant geworden. De impact van het beleid, de investeringen en de inspanningen van het team laten zich nu eenmaal moeilijk vangen in cijfers, maar des te beter in verhalen. Ondanks zijn omvang is deze krant geenszins compleet. Het is eigenlijk ondoenlijk om een uitputtend overzicht te geven van alle netwerken, agenda's, projecten en initiatieven waarbij Sociale Kwaliteit op een of andere manier betrokken is. Toch denken we dat de artikelen in deze krant een goed en representatief beeld geven van wat het voeren van een provinciale sociale agenda betekent.

Sonja Leferink & Anita Esselink

Onderzoekers PDOA

Kompas inclusie

Op inclusie is de inzet de afgelopen maanden wat bescheidener gehouden. Een bewuste keuze. “Wij hebben het een tijd getrokken, nu moet het van de héle organisatie zijn”, aldus portefeuillehouder De Witte. Natuurlijk krijgt inclusie bij Sociale Kwaliteit nog steeds aandacht. Bijvoorbeeld met de ‘legacy’ (erfenis) van de Special Olympics in 2022 of het project Roma aan zet (lees hierover meer in het artikel [‘Mensen buiten de systemen help je niet met diezelfde systemen’](#)). En lees [een korte samenvatting van het rapport dat kwartiermaker Inclusie Rick Brink](#) in 2022 op verzoek van de provincie opstelde.

Opbrengsten en leerpunten

Het team, de programma- en teamleider en de portefeuillehouder mogen trots zijn op wat er de afgelopen periode is gedaan en bereikt. De impact daarvan wordt steeds beter zichtbaar. Tegelijk zien ze ook verbeterpunten. De drie pijlers in het uitvoeringsprogramma bieden ruimte om een waaier aan onderwerpen en projecten op te pakken. Daaraan heeft het relatief kleine team zijn handen meer dan vol. Leerpunt: meer focus en zelf op onderdelen minder in de uitvoering gaan zitten. PvdA-Statelid Annemiek Wissink, initiatiefnemer van de Vrijwilligersmotie, vindt Sociale Kwaliteit nog steeds een ‘ondergeschoven kindje’ bij de provincie als het gaat om beschikbare middelen en capaciteit. Dat maakt het ook kwetsbaar, een oordeel dat portefeuillehouder De Witte en teamleider Hogenkamp delen.

De samenwerking met andere beleidsafdelingen en programma’s in eigen huis versterken is een volgend punt. Nu gebeurt dat meer vanuit een directe aanleiding – zoals de vrijwilligersmotie waartoe Wissink

het initiatief nam – dan vanuit een gezamenlijke visie of strategische agenda. Tegelijkertijd zou de organisatie beter gebruik kunnen maken van de manier waarop Sociale Kwaliteit relaties weet te bouwen, zowel op het niveau van regionale netwerksamenwerking, als van het bottom-up faciliteren van lokale, kleinschalige initiatieven. Juist dat zijn de succes ingrediënten van de gebiedsgerichte aanpak, die de provincie in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) voorstaat.

Overbruggende rol

Uit de gesprekken met uiteenlopende strategische partners, uitvoerende partijen en andere stakeholders komt ook nog een aantal belangrijke feedbackpunten terug. Respondenten vinden het belangrijk dat de provincie organisaties en netwerken blijft helpen om voort te bouwen op dat wat werkt. Domein-overstijgende en bovenlokale samenwerking is alleen al een uitdaging vanwege de manier waarop zorg en welzijn gefinancierd worden. Juist daar kan de provincie zelf een overbruggende (financiële) rol spelen en/of andere ‘boundary spanners’ in positie brengen, zoals praktijkondersteuners Welzijn, initiatievencoaches of onafhankelijke ggz-cliëntondersteuners. Projectgeld is er meestal wel, maar voor structurele uitvoering zou een regionaal fonds van zorgverzekeraars, gemeenten en provinciale en landelijke overheid meer dan welkom zijn. Zo krijgen in de praktijk beproefde werkwijzen en nieuwe methodes een stevige inbedding, ook (of juist) wanneer de bevolgen trekkers van het eerste uur zijn vertrokken.

Daarnaast zijn er veel positieve geluiden te horen over de wijze waarop Sociale Kwaliteit kennis en ervaringen uit verschillende delen van de provincie met elkaar

in verbinding brengt. Partners ervaren de provincie in het beleid Sociale Kwaliteit als luisterend en meedenkend, met doelstellingen en instrumenten die goed aansluiten bij wat er leeft en belangrijk wordt gevonden in dorpen, buurten en wijken. Maak dat nog beter zichtbaar en draag het actief uit, is hun advies; er zijn nog heel veel initiatieven en organisaties voor wie de provincie een onbekende is. Zelfs gemeenten zijn niet altijd bekend met alle faciliteiten, regelingen scholingsmogelijkheden die Sociale Kwaliteit aanbiedt.

Met stip op 1

Op het moment dat deze evaluatiekrant geschreven wordt, is nog onbekend wat de plannen van de nieuwe coalitie zijn. Tot en met 2026 kan Sociale Kwaliteit in ieder geval doorgaan op de ingezette weg en partners de continuïteit bieden waaraan zij behoefte hebben. Daarnaast liggen er provincie-breed belangrijke opgaven met gezondheid en sociale kwaliteit als rode draad in de Omgevingsvisie en als pijler in het PPLG. Grote opgaven waarin partnerschap en samenwerking van onderaf cruciaal zijn.

‘De partners in het veld zijn onze echte vrienden’, zegt Roy de Witte in zijn afscheidsinterview [‘Sociale Kwaliteit is volwassen geworden’](#). Daarom het laatste woord aan één van die partners, Gerria Toeter, wethouder Sociaal Domein van de gemeente Raalte en voorzitter van het VNG-platform Sociaal Domein: “Als VNG-platform Sociaal Domein Overijssel hebben we drie speerpunten aan de nieuwe Provinciale Staten meegegeven die wij ontzettend belangrijk vinden. Het programma van Sociale Kwaliteit staat met stip op 1. Omdat het de afgelopen periode een wezenlijke waarde heeft gehad voor de leefbaarheid en het voorzieningenniveau in de provincie.”

Sport en bewegen

Overijssel in beweging: subsidieregeling voor vitale en gezonde Overijsselaars

In september 2022 heeft Sociale Kwaliteit een subsidieregeling voor vitale en gezonde Overijsselaars gelanceerd: **Overijssel in beweging**. De afgelopen periode hebben ongeveer 30 initiatieven hier een beroep op gedaan. Hun voorstellen variëren van groot-schalige sportprojecten tot kleine, lokale initiatieven voor het bevorderen van een actieve levensstijl.

Sporten en bewegen zijn essentiële onderdelen van een gezonde levensstijl. Met de regeling Overijssel in beweging wil de provincie initiatieven stimuleren die in lijn zijn met het Overijsselse Sport- en Bewegakkoord. Ze moeten voor iedereen toegankelijk zijn, zonder praktische, sociale of financiële belemmeringen. Stichtingen, verenigingen, gemeenten en organisaties die betrokken zijn bij het gemeentelijk sportbeleid kunnen er gebruik van maken. In totaal is 510.000 euro beschikbaar. De subsidieregeling Overijssel in beweging wordt na de zomer (2023) geëvalueerd. Dan moet duidelijk worden hoe de regeling eraan bijdraagt om de ambities uit het Overijsselse Sport- en Bewegakkoord te helpen realiseren.

Beweeg- en wandelroute Daarle

In Daarle wordt een leuke, uitdagende wandelroute uitgezet, waarin ook speeltoestellen zijn opgenomen. De route is geschikt voor jong en oud en kan gebruikt worden bij sportactiviteiten. Ook een stuk historie van het dorp wordt verwerkt in de route. Het onderhoud wordt gedaan door vrijwilligers.

De Tubanters & Weerfit: de Vrije Ruimte

De Vrije Ruimte is een project van De Tubanters 1897 uit Enschede. De voetbalvereniging wil bewoners met psychoschsociale problemen uit de omliggende wijken een prettige en gezonde dag-invulling bieden. Zo hoeven ze wellicht minder een beroep op de ggz te doen. Daarnaast organiseren de Tubanters in samenwerking met een aantal partners twee keer per week een sport/beweegmoment. Daarmee proberen ze wijkbewoners te (re)activeren en enthousiasmeren om te bewegen. Dat gaat onder begeleiding van een beweegprofessional van partner fysiotherapiepraktijk Weerfit.

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\)](#)
[Subsidie Overijssel in beweging](#)

Jonge mantelzorger en zorgvrager in beweging

Met dit project kunnen jonge mantelzorgers samen met hun broertje of zusje tweewekelijks op een ontspannen manier samen bewegen. Daarvoor is nu nog weinig aanbod. Samen bewegen is goed voor het psychisch welbevinden van zowel mantelzorger als zorgvrager. Het project wordt uitgevoerd door het Sportbedrijf Almelo met inzet van de buurtsportcoaches, vakleerkrachten en een medewerker van Stichting Informele Zorg Twente.

Pumptrack en skatebaan in Wijhe

In Wijhe worden een pumptrack en skatebaan gerealiseerd. Op een pumptrack kan gefietst, geskate, gestept en geskeelerd worden. Pumptrack is een groeiende 'urban sport' en een officiële wedstrijd discipline. De initiatiefgroep wil officiële pumptrackwedstrijden gaan organiseren. De hoop is dat de wedstrijden rijders uit heel Nederland naar Wijhe zullen lokken.

Sport en bewegen

Sportnetwerk Overijssel werkt gestaag aan grote ambities

Sport is een belangrijk onderdeel van het beleid Sociale Kwaliteit in Overijssel. In september 2021 hebben Provinciale Staten het Overijssels Sport- en Beweegakkoord goedgekeurd. De ambitie is groot: Overijssel in de top-3 van de meest beweegvriendelijke, sportieve en gezonde provincies van Nederland. Sportnetwerk Overijssel (SNO) voert het sportakkoord uit: SNO heeft de regie op de uitvoering, verbindt partijen en projecten aan elkaar en zorgt voor borging.

Als drijvende kracht achter het provinciaal Sport- en Beweegakkoord werd in 2021 Sportnetwerk Overijssel opgericht. Door corona had SNO een wat langere aanloopperiode nodig om bekendheid en positie te verwerven in het sportlandschap. Nu staat er een stevige basis, verdeeld over twee regio's met elk een eigen coördinator: Jasper Agelink (Twente) en Jason Huisman (IJsselland). Samen met programmamanager Alex van de Vosse zorgen zij dat er, in samenwerking met regionale en lokale partners, een uitvoeringsagenda onder het Overijssels Sportakkoord komt.

Ondertussen is SNO ook volop aan het bouwen aan een uitvoerend netwerk. Zo komen onder regie van SNO professionals uit de regio, zoals verenigingsondersteuners en buurtsportcoaches, regelmatig bij elkaar. Ook de lokale sportbedrijven komen periodiek bij elkaar om kennis te delen, elkaar te inspireren en samen te werken.

Lokale kracht

"We zitten overal op de juiste plekken aan ambtelijke en bestuurlijke tafels of we hebben goede ingangen", aldus programmamanager Van de Vosse. "Nu moeten we gezamenlijk bepalen met welke onderwerpen we concreet aan de slag gaan. Lokaal werken is ons uitgangspunt. Tenzij het meerwaarde heeft om een thema regionaal op te pakken. Want die lokale netwerken zijn superkrachtig en die moeten vooral hun werk kunnen blijven doen." Jolanda van der Veer, directeur-bestuurder bij lokale partner SportService Zwolle valt hem bij: "Als je de lokale partners mee hebt, dan weet je dat er beweging komt en zaken echt gerealiseerd gaan worden. Pak lokaal op wat kan en provinciaal waar het moet om gezamenlijke ambities op het gebied van sport en bewegen te kunnen realiseren. Het Overijssels Sportakkoord kan daarbij helpen."

Bovenlokale thema's

Bovenlokale onderwerpen op gebied van sport en bewegen zijn er genoeg. Van der Veer somt op: "De toekomst van de sportverenigingen, waarin we in Zwolle al volop samenwerken met Studio Vers Bestuur van de provincie Overijssel. Het helpen verduurzamen van sportaccommodaties. Talentontwikkeling en de maatschappelijke waarde van topsport. Welke visie heeft de provincie daarop en hoe draagt ze daaraan bij? Het stimuleren en faciliteren van inclusief sporten en bewegen is ook zo'n onderwerp. Net als het positioneren van Overijssel op het gebied van (top)sportevenementen. Ook zie ik een rol op het gebied van onderzoek en monitoring naar de waarde van sport

en bewegen. Deze cijfers kunnen we lokaal goed gebruiken om de urgentie, waarde en impact van initiatieven, programma's en activiteiten te onderbouwen."

Agelink en Huisman zien in een uitvoeringsagenda een belangrijk hulpmiddel om de continuïteit te bewaken. Huisman: "De gezichten aan tafel veranderen nog wel eens. Functies worden vervangen of anders ingevuld. Maar je wil wel dat die gemeenten op eenzelfde manier blijven werken en samenwerken vanuit de vastgestelde visie. Sportnetwerk Overijssel heeft een mooie rol om die lijn te bewaken."

Sport als middel

De provincie en SNO werken samen ook aan thema's die niet direct met sport te maken hebben. Een mooi voorbeeld hiervan is de samenwerking met de vier betaalde voetbalclubs in Overijssel. Ze hebben allemaal een maatschappelijke tak die zich inzet voor de samenleving, zoals Scoren in de Wijk (FC Twente), Stars (PEC Zwolle), de Heracles Foundation en Meer dan voetbal (Go Ahead Eagles). Gedeputeerde De Witte bracht samen met SNO de vier organisaties bij elkaar om samen te werken aan maatschappelijke thema's zoals basisvaardigheden. De provincie stelt voor twee jaar middelen beschikbaar.

Een mooie mijlpaal was de Overijsselse sportontmoeting op 13 april. Deze netwerk- en kennisbijeenkomst voor Overijsselse beleidsmakers, politici, vrijwilligers en professionals uit de sport en aanverwante beleidsterreinen was een groot succes.

Een dag van ontmoeting, kennisdeling en inspiratie voor iedereen die werkt in de sport. Jasper Agelink: “Zo’n dag organiseren is altijd spannend. Maar het kwam allemaal samen: het hele brede werkveld, de inhoud, de energie. Het bruiste die dag.”

Uitvoering Sportakkoord

Naast provinciale netwerkorganisatie is SNO uitvoeringsorgaan voor het Overijssels Sport- en Beweegakkoord. Dat loopt langs drie lijnen: top-down, bottom-up en spontaan. Van de Vosse: “Top-down zetten we landelijke aanpakken door naar de provincie. Wereldmeiden/Wereldgozers bijvoorbeeld. Dat is een divers samengestelde groep jongeren die al sportend hun netwerken voor elkaar ontsluiten en leren van elkaars leven en achtergrond. Het helpt om een isolement te doorbreken en het bevordert de gezondheid, participatie en sociale contacten. Bottom-up helpen we om succesvolle lokale projecten over te dragen naar andere gemeenten. Steenwijkerland heeft bijvoorbeeld een project voor een sociaal veilig sportklimaat waar Kampen ook interesse in heeft. En ten slotte pakken we spontane ideeën op, zoals de eerdergenoemde samenwerking met de betaalde voetbalclubs.”

Verder wil SNO meer programmatisch te werk gaan. De ambitie van het Overijssels Sportakkoord is om bij de top-3 van meest beweegvriendelijke en sportieve provincies van Nederland te zitten. Zulke ranglijsten bestaan niet, maar er zijn wel andere manieren om te zien hoe het met sport en bewegen in Overijssel is gesteld. Sportservice Zwolle en de GGD-en hebben daarvoor een monitor opgezet. Indicatoren zijn bijvoorbeeld de mate waarin mensen voldoen aan de beweegnorm en lidmaatschap van sportverenigingen. Van de Vosse: “Mocht blijken dat Overijssel achterloopt op sportparticipatie, dan kunnen we gericht projecten opstarten. In de Uitvoeringsagenda moeten we beter gebruik gaan maken van dit soort analyses.”

Groot evenement

Directeur Van der Veer van Sportservice Zwolle ziet ook de meerwaarde van de provincie op het gebied van ruimtelijke ordening. “In omgevingsvisies is veel aandacht voor vroegtijdige inwonersparticipatie bij de inrichting van de openbare ruimte. Sport en bewegen is ruimtelijk vaak een ondergeschoven kindje, terwijl het creëren van een beweegvriendelijke openbare ruimte één van de uitgangspunten zou moeten zijn in omgevingsvisies en ruimtelijke plannen voor nieuwe woonwijken of de revitalisatie van bestaande woonwijken en bedrijventerreinen.”

Ook SNO heeft een wensenlijstje voor komend jaar: onderwerpen als talentontwikkeling en verduurzaming van sportaccommodaties agenderen, plus een groot sportevenement naar Overijssel halen. Van de Vosse: “Een evenement waarmee we Overijssel op de kaart zetten, maar ook sport en beweging promoten. Een evenement dat heel veel mensen op de been brengt en enthousiasmeert, zodat ook de maatschappelijke spin-off van sport en bewegen duidelijk wordt.”

Meten en weten, tellen en vertellen

In deze krant leest u voornamelijk de kwalitatieve resultaten van het programma Sociale Kwaliteit. Valt er dan niets te meten als het om sociale kwaliteit gaat? Zeker wel. Hieronder presenteren we cijfers over de betrokkenheid bij de samenleving, inclusie en bewegen. De cijfers zeggen weinig over de effecten, maar wel iets over de context van het programma.

Overijsselaars participeren actief in de samenleving

Een van de kwantitatieve instrumenten voor beleidsmonitoring is het Burgerpanel. Een keer in de zoveel tijd vult een representatieve groep Overijsselaars een (digitale) vragenlijst in. Onderwerpen variëren van economie en politiek tot sociaal en vrije tijd. Zo krijgt het burgerpanel vragen over maatschappelijke betrokkenheid voorgelegd.

Overijsselaars blijken relatief meer te participeren dan de Nederlandse bevolking als geheel. In de coronajaren kroop het Nederlands gemiddelde naar het Overijssels gemiddelde. Maar deze trend lijkt nu te stoppen. In de cijfers zien we ook het Overijsselse noaberschap en samenhang met de buurt terug.

1. Maatschappelijke betrokkenheid (2023)	Overijssel	Nederland
Actief meedoen in de samenleving	51%	41%
Actief als vrijwilliger	47%	42%
Actief met mantelzorg	32%	34%
Lid van een vereniging/organisatie	44%	36%
2. Sociale samenhang (2023)	Overijssel	Nederland
Noaberschap ervaren in eigen buurt	61%	43%
Ervaren sociale cohesie (rapportcijfer)	6,4	6,0
Wekelijks contact met familie/buren/vrienden	86%	80%
Wonen in een prettige buurt met veel saamhorigheid	48%	42%
Buren gaan prettig met elkaar om	72%	68%
Thuisvoelen bij de mensen die in je buurt wonen	61%	54%
3. Inclusie (2023)	Overijssel	Nederland
Ik vind dat iedereen gelijke kansen heeft om deel te nemen in de samenleving	51%	55%
Ik voel mij onderdeel van de samenleving	71%	65%
4. Bewegen (2020)	Overijssel	Nederland
Inwoners die voldoen aan de beweegrichtlijn	52%	50%

Bron: GGD-en

Sport en bewegen

Erfenis van Special Olympics Nationale spelen: G-sport groeit in Twente

De Special Olympics in Twente vorig jaar vormden een hoogte- maar niet het eindpunt van een lange voorbereiding. Ze zijn juist een beginpunt om het sportaanbod voor mensen met een beperking te versterken. De 'legacy' of nalatenschap van de Special Olympics is nu al merkbaar. Sportverenigingen met een G-tak kregen meer leden, en verschillende sportverenigingen zijn G-sport gaan aanbieden. En de projectorganisatie onder leiding van Maaïke Heethaar maakt een doorstart en heet nu Special Sport Events Twente.

Projectdirecteur Maaïke Heethaar heeft alle reden om tevreden terug te kijken naar de Special Olympics Nationale Spelen die van 10 juni tot en met 12 juni 2022 in Twente plaatsvonden. Meer dan 3.000 sporters met een verstandelijke beperking en hun coaches kwamen vanuit Nederland, Saba en Bonaire bijeen om een weekend lang te strijden voor medailles. In 14 gemeenten werden maar liefst 25 sporttoernooien georganiseerd. "Het evenement had een aanloop van twee jaar, met heel veel partners en partijen. Het is een fantastisch moment als dan al die duizenden deelnemers met zo veel vreugde en ontspanning binnenkomen in het FBK-stadion voor de openingsceremonie. Het gaat niet alleen maar overeen potje voetballen met elkaar, maar over je eigen grenzen verleggen. Dat maakt het belang van een G-sportevenement als dit zo groot."

De sporter voorop

Van Special Olympics Nederland krijgt de organisatie in Twente een hele dikke voldoende. De deelnemende verenigingen hebben het evenement gewaardeerd met een 8,2. De medewerkers van de landelijke organisatie die sporttechnische ondersteuning hebben verleend gaven de Twentse toernooicommissies een 8,8. Uit media- en PR-monitoring blijkt dat de Special Olympics Nationale Spelen in 2022 een mediawaarde van 6,3 miljoen euro hebben gegenereerd. Gedurende het weekend bereikten de Nationale Spelen ook nog eens 2 miljoen mensen via sociale media. De deelnemers zelf en hun ouders/begeleiders gaven het evenement een 9,6.

Heethaar: "In alles wat we doen zetten we de sporter voorop. Het gaat om de sporters, niet om de wethouders, de bestuurders of de organisatie. In al onze uitingen, uitspraken en in onze speciale song draait het om de sporters. Dat werkt. Daarom adviseren we iedereen om dat altijd als uitgangspunt te nemen en kritisch te blijven: doen we hier het goede voor de sporters?"

Enthousiast

Hogeschool Windesheim heeft de impact van Special Olympics Nationale Spelen Twente 2022 zowel voor, tijdens als na het evenement in kaart gebracht. Dat

onderzoek, onder leiding van Ruben Buijserd, toonde aan dat de spelen directe en indirecte impact hebben gehad op de deelnemers, sportaanbieders en betrokken organisaties. Er kwamen meer initiatieven, meer samenwerkingsverbanden en er zijn meer mensen gaan sporten of betrokken geraakt bij G-sportinitiatieven.

Heethaar zag dat er in de aanloop naar het evenement al iets bijzonders gebeurde. "Toen ontstonden er al nieuwe initiatieven, nieuwe samenwerkingsverbanden en zagen we bestaande samenwerkingsverbanden sterker worden. Er kwam een nieuw voetbaltoernooi in Wierden, dat afgelopen april voor de tweede keer gehouden is. De Tubbergse eredivisiebasketbalclub Jolly Jumpers werd zo enthousiast dat ze een eigen G-tak heeft opgericht. Zij organiseerde op 10 juni de allereerste Special Basketball Cup. Met meer deelnemers dan tijdens de Special Olympics!" De directe of indirecte positieve effecten van de Nationale Spelen zijn ook op andere plaatsen merkbaar. Only Friends Twente groeide van 12 naar 81 leden, MPM Hengelo zag zijn aantal framerunners verdrievoudigen. Meerdere hardloopevenementen hebben sinds 2022 een G-loop opgenomen in hun programma. Daarnaast onderzoeken verschillende gemeenten en verenigingen hoe nieuw, aangepast sportaanbod te integreren bij verenigingen. Zoals G-wielrennen bij de Oldenzaalse WielerClub, zitvolleybal in Losser en rolstoeltennis in Haaksbergen.

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\)](#)
[Inclusief sporten in Overijssel](#)

Ook onderwijs- en zorginstellingen zijn geïnspireerd geraakt.

Special Friends Sportdag

Heethaar: “Mooi hoe nieuwe ideeën ontstaan. Onze organisatie is ook bezig met een doorstart. Wij heten inmiddels stichting Special Sport Events Twente en hebben de Special Friends Sportdag georganiseerd in het FBK-stadion. Dat is een sport-instituut voor mensen die nog niet aan een sport doen. Zij kunnen kennis komen maken met meer dan 15 takken van G-sport. Ook is er een ontspannings- en belevingsruimte voor mensen die meer prikkelarme activiteiten opzoeken, zoals yoga en massages. Daarnaast wordt een voetbaltoernooi georganiseerd. Al met al een dag met een mooie mix van aspirant-sporters en al actieve sporters.”

De Special Friends Sportdag werd op 10 juni 2023 gehouden, niet geheel toevallig exact een jaar na de Special Olympics. Volgens Heethaar is het nodig om activiteiten en evenementen met elkaar te blijven organiseren. “Dan is er een gezamenlijk doel om naartoe te werken. Anders verzanden organisaties snel weer in hun eigen programma en eigen agenda. Zo’n sportdag werkt heel goed om de samenhang te behouden.” Inmiddels is er een nieuw, ambitieus doel om naartoe te werken: de stichting wil samen met de 14 Twentse gemeenten in 2035 de World Games naar Twente halen. De eerste stappen daarvoor zijn al gezet.

Positieve Gezondheid

Regioaanpak Positieve Gezondheid op koers in transitie naar 'gezondheidswelzijn'

De regioaanpak Positieve Gezondheid is de afgelopen periode goed op stoom gekomen. In de netwerken Twentse Koers, Positief Gezond IJssel-land en Salland United is de provincie een actieve en gewaardeerde partner, en het bruist er van de activiteiten. Sinds kort is er ook samenwerking met een vierde netwerk: Vitaal Vechtdal. Verschillende veelbelovende initiatieven hebben een financiële steun in de rug van Sociale Kwaliteit gekregen. Daarvan komen nu de eerste resultaten in beeld. Een andere belangrijke mijlpaal: de provincie voerde een succesvolle lobby om het Kinderhartcentrum voor UMC Groningen te behouden.

De transformatie van de gezondheidszorg naar een 'gezondheidswelzijn'-systeem gaat niet even in één beleidsperiode. Maar de beweging is in Overijssel in gang gezet, mede dankzij de provincie. Enerzijds gedreven door de groeiende en steeds complexere zorgvraag, capaciteitstekort bij zorgverleners en de onhoudbaar stijgende zorgkosten. Aan de andere kant door het inzicht dat gezondheid veel meer is dan 'niet ziek zijn'. Gezond zijn is goed in je vel zitten en de sociale, fysieke en mentale uitdagingen van het leven aankunnen. Dat vraagt om een domein-overstijgende aanpak, experimenteren, succesvolle aanpakken uitwisselen en borgen én zorgen voor aansluiting bij Rijksbeleid zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Nieuwe partners

Rosalie Bosman, adviseur Positieve Gezondheid bij Sociale Kwaliteit merkt dat de provincie steeds meer in beeld komt als partner in vraagstukken die grenzen van gemeenten of inhoudelijke domeinen overstijgen. "Er is interesse en nieuwsgierigheid: hé, die provincie kan van toegevoegde waarde zijn, juist als linking pin tussen gemeenten en het lokale niveau, tussen de verschillende regio's en in de verbinding met het Rijk." GGZ-instelling Dimence is zo'n nieuwe partner. En Vitaal Vechtdal zag samenwerking met de provincie ook wel zitten. Via programmaleider Dieger ten Berge maken we nader kennis met deze nieuwe netwerkpartner in het artikel [Bouwen aan de gezondheidsinfrastructuur voor de volgende generatie](#).

Adviseur Letty Wegkamp neemt namens Sociale Kwaliteit deel aan het programmateam van Twentse Koers, het netwerk van GGD Twente, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, de 14 Twentse gemeenten en de provincie. Ze ziet in de praktijk hoe belangrijk het is dat de provincie verbinding kan leggen tussen gemeenten, zorgverleners, het sociaal domein, verzekeraars, onderwijs en andere partijen. Als adviseur Sociale Kwaliteit van de provincie heeft ze, ook al is ze nog een relatieve nieuweling in het team, soms meer zicht op bepaalde regelingen of ontwikkelingen dan partijen in het veld. "De provincie heeft dus een grote taak om verbindingen te leggen. De provincie steunt daarbij bij voorkeur bovenlokale projecten. In samenwerking kun je meer bereiken; dat geldt ook landelijk."

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\)](#)
[Positieve Gezondheid](#)

Indirect meer impact

Naast zorgen voor verbinding tussen organisaties uit verschillende domeinen en gebieden, en het stimuleren van kennisdeling is de provincie ook investeerder met verschillende grote arrangementen. Nooit als enige partij, want door financiële krachten te bundelen met bijvoorbeeld verzekeraars, vergroot Sociale Kwaliteit de impact van zijn euro's aanzienlijk. "Het is misschien een meer indirecte manier van impact maken dan direct kleine initiatieven van onderop steunen. Via een arrangement met Twentse Koers, waar wij twee ton in stoppen en de verzekeraars er een miljoen bijdoen, bereiken we uiteindelijk meer mensen. Dat soort projecten zijn nodig om de verandering van een zorg- naar een gezondheidsinfrastructuur voor elkaar te krijgen", stelt Margreet Hogenkamp, teamleider Cultuur, Sociale Kwaliteit en Evenementenbeleid.

Bij Salland United bepaalden de 300+ aangesloten organisaties en initiatiefnemers samen met een jury welke drie initiatieven in aanmerking zouden komen voor subsidie van de provincie. Als een van de winnaars kwam de samenwerking tussen de Stichting Vriendendiensten en Dimence uit de bus, een initiatief om de lange wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg aan te pakken. Lees hierover meer in het artikel [Samenwerking Vriendendiensten en Dimence: sneller juiste zorg op de juiste plek](#). Bij Twentse Koers kwam er onder meer provinciale cofinanciering voor het inzetten van leefstijlinterventie JOGG en de ontwikkeling van SamSam.

Die laatste richt zich op de verbinding tussen huisartsenzorg en het sociaal domein, zodat patiënten met gezondheidsklachten die een andere dan medische oorzaak hebben, snel de juiste hulp krijgen. Deze arrangementen staan centraal in de artikelen [JOGG Twente: een gezonde jeugd is een gezonde toekomst](#) en [‘De samenwerking werkt als een tierelier’](#).

Inspiratie en actie

In het samenwerkingsverband Positief Gezond IJsselland trekt de provincie intensief op met GGD IJsselland, Proscop, Zilverenkruis en Hogeschool Windesheim. Positief Gezond IJsselland is een regionale beweging die tot doel heeft om ondersteunend, verbindend en versterkend te werken voor dat wat er al is én wat aanvullend nodig is om de transformatie van zorg naar gezondheid in de regio domeinoverstijgend te stimuleren. Binnen de beweging staan drie pijlers centraal: Inspireren, Bewustwording en Leren-Ontwikkelen. De provincie, in de persoon van Bosman, trekt de pijler Inspireren. “Vanuit deze pijler nemen we interviews af met inspirerende initiatieven die werken aan de hand van Positieve Gezondheid. Die delen we via de website [Samen voor elkaar](#) en via de [LinkedInpagina van Positief Gezond IJsselland](#). Zo inspireren ze elkaar en wordt er kennis gedeeld. Dan hoeft niet iedere initiatiefnemer het wiel opnieuw uit te vinden.”

Positief Gezond IJsselland organiseerde ook een goed bezochte inspiratiedag in oktober 2022 en 4 oktober 2023 staat er weer een gepland. Paula Bierma, coördinator van

het Mantelzorg Netwerk Steenwijkerland bezocht de inspiratiedag om ervaringen en best practices uit te wisselen. “Veel collega’s in het sociale domein zijn heel enthousiast over Positieve Gezondheid, maar missen nog handvatten om de vertaalslag te maken naar de praktijk en er concreet mee aan de slag gaan.” Haar oproep aan alle netwerken: “We kunnen en moeten veel meer met Positieve Gezondheid. Niet te veel erover denken en schrijven, maar actie!”

Gevoel van regie

Sociale Kwaliteit heeft ook de banden met onderwijs en onderzoek aangehaald. Bijvoorbeeld met subsidies voor technische innovaties in de zorg. Zo ontwikkelde het Deventer ziekenhuis in samenspraak met patiënten een thuismonitor voor mensen met hartfalen. Ze kunnen thuis hun bloeddruk opmeten en doorgeven via een app, samen met andere informatie over hun gezondheid. Het voordeel voor patiënten is minder ziekenhuisbezoek en meer inzicht in de eigen gezondheidssituatie. Dat geeft patiënten een gevoel van regie en artsen krijgen een gedetailleerder en doorlopend beeld van de toestand van hun patiënt. Ze kunnen sneller ingrijpen als het de verkeerde kant op dreigt te gaan.

Behalve projectsubsidies werkt Sociale Kwaliteit ook op een structurele manier samen met experts in wetenschap en onderwijs. Zo is lector Sandra van Hogen-Koster sinds 2023 als ambassadeur Positieve Gezondheid actief. Zij

vindt ‘gezondheidswelzijn’ ook een mooie term omdat die helpt voorbij het hokjesdenken te kijken naar een duidelijk doel. We maken nader kennis met haar in het artikel [‘Deel initiatieven om het voor elkaar mooier te maken’](#).

Duurzame plek

De transitie van gezondheidszorg naar ‘gezondheidswelzijn’ vergt een lange adem. Resultaten zijn pas na 10 of 15 jaar terug te zien in de statistieken. Ondertussen moeten er nog heel wat barrières verdwijnen om tot een echte integrale aanpak en dito financiering te komen. De provincie met haar regionale en domein-overstijgende blik, verbindend vermogen op verschillende schaalniveaus en relatief ‘vrije’ financieringsmogelijkheden heeft zonder meer toegevoegde waarde in de netwerken. Dat is uit de gesprekken met partners goed duidelijk geworden.

Mits ze daarin continuïteit kan bieden, zoals verschillende netwerkpartners al in de vorige Evaluatiekrant Sociale Kwaliteit (juli 2022) bepleitten. Provinciale Staten hebben die boodschap gehoord en laten, onder voorbehoud van de begroting van 2024, het beleid doorlopen tot 2026. Aan dat beleidsprogramma is de ambitie gekoppeld dat inwoners van Overijssel een leven lang gezond en vitaal zijn, zichzelf kunnen zijn en meedoen in een inclusieve samenleving. Door te kiezen voor brede welvaart als richtinggevend principe en (positieve) gezondheid als rode draad in de nieuwe Omgevingsvisie krijgt gezondheidswelzijn een duurzame plek in de provinciale opgaven.

SamSam ontzorgt huisartsen bij zoektocht in sociaal domein

"De samenwerking werkt als een tierelier"

Geïnspireerd door 'Waar is Wally' in Deventer heeft Twentse Koers met de Twentse huisartsenorganisaties in 2023 in vijf gemeenten de pilot 'SamSam' opgestart. Doel is om voor elk van de 30 deelnemende groepspraktijken een sociaal werker als vast aanspreekpunt te hebben. Die kunnen patiënten met gezondheidsklachten die een niet-medische oorzaak hebben, snel doorgeleiden naar de juiste hulp in het sociaal domein. In Delden hebben ze inmiddels goede ervaringen opgedaan met deze manier van samenwerken.

Katleen Horck is themaleider van de themalijn Schulden en Armoede bij Twentse Koers waar SamSam onder valt: "Huisartsen weten nu niet goed raad met patiënten die vaak op spreekuur komen: wat is de beste oplossing? Ze hebben maar tien minuten om hun uitvraag te doen, terwijl de patiënt meer aandacht nodig heeft. Dan is het fijn als die patiënt in gesprek kan gaan met een sociaal werker om alle levensdomeinen af te lopen en te kijken waar hij mee geholpen zou willen worden. De zoektocht in het sociaal domein wordt de huisarts zo bespaard."

Werkplezier

Daar heeft niet alleen de patiënt baat bij, maar ook de huisarts. Die kan effectiever werken en ervaart daardoor – zo is de verwachting – minder werkdruk en meer werkplezier. Het sociaal domein krijgt cliënten eerder in beeld en kan inwoners beter bedienen en problemen sneller oppakken. Uiteindelijk zal het tot een besparing van zorgkosten moeten leiden. Daar hebben zorgverzekeraars weer profijt van.

Naast de gemeente Almelo, Enschede, Borne, Hengelo en Delden (Hof van Twente) zijn ook welzijnsorganisaties, huisartsenorganisaties SHT-THOON en FEA, en adviesbureau Roset betrokken bij SamSam. De provincie heeft voor een jaar subsidie beschikbaar gesteld. De deelnemende huisartsenpraktijken en de gemeenten dragen ook *in kind* bij. In Almelo en Delden is de samenwerking in het kader van SamSam het verst. Maar ook in de andere drie gemeenten zijn er inmiddels vaste aanspreekpunten voor de huisartsen.

Een gezicht erbij

"Het kost even tijd om met elkaar op vlieghoogte te komen. Om elkaar te vinden, vertrouwen op te bouwen en te weten wat het aanbod is", heeft Horck gemerkt. "Het sociaal domein

is ook zo breed. Daarom is het belangrijk om er een gezicht bij te hebben." Dat is dan ook een leerpunt dat ze wil meegeven: "Samenwerking komt pas echt op gang als mensen zichtbaar zijn voor elkaar. Alleen bellen of mailen werkt niet."

In Delden staat die samenwerking inmiddels goed op de rails. Al voor de start van SamSam werkten ze daar met Welzijn op Recept op initiatief van huisarts Bé Prenger. Het kon naadloos in elkaar overlopen. "Deze samenwerking werkt echt als een tierelier. In Delden hebben we het gekoppeld aan een praktijkondersteuner Welzijn, in dienst bij Salut Welzijn." Die zit niet in de praktijk zelf, maar wel in het hetzelfde gezondheidscentrum waar de vier lokale huisartsenpraktijken en Salut Welzijn samen met andere zorgverleners zitten.

Nieuw perspectief

Prenger geeft een voorbeeld van gevallen die hij nu doorverwijst. Hij kreeg regelmatig een man op zijn spreekuur die na het overlijden van zijn vrouw moeite had om zijn leven opnieuw in te vullen. "Die zat behoorlijk in zak en as. Maar nu doet hij weer volop mee. Hij is zelfs gestart met een Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) en maakt op die manier nieuwe kennissen. Die heeft weer een heel nieuw perspectief."

Het loopt in Delden goed dankzij Prenger als drijvende kracht. Hij hoopt dat de SamSam werkwijze na zijn pensioen onverminderd doorgaat. "Het is altijd lastig om deze vormen van samenwerking structureel te maken. Enthousiastelingen zoals ik doen het zonder geld ook wel. Maar we gaan een keer weg. Het projectgeld houdt op. Dan gaan de kosten tellen, en bestaat het gevaar dat de samenwerking inzakt." Uit het Integraal Zorg Akkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord komt in 2024 wel structureel geld beschikbaar; de vraag is of dat alle kosten dekt.

Serieuze gesprekspartner

Juist daar zou de provincie een rol kunnen spelen volgens de Deldense huisarts. "De verbindende rol van de provincie is belangrijk. Er moeten immers allerlei grenzen overstegen worden. De verzekeraar wil best wat doen, maar dat ligt moeilijk als de resultaten op een andere plek geboekt worden. Datzelfde geldt voor gemeenten. Door de krachten van gemeenten te bundelen word je een serieuze gesprekspartner voor een verzekeraar." Prenger en Horck zouden graag zien dat er een regionale pot komt voor structurele financiering waarmee de gemeenten, verzekeraars en wellicht ook de provincie zorgen voor goede randvoorwaarden.

Al is de toekomst nog onzeker, trots zijn ze wel op wat er al bereikt is. Prenger: "Ondanks het feit dat het twee werelden zijn met verschillen in communicatie en taalgebruik, zijn we erin geslaagd iets te maken wat concreet resultaat oplevert voor individuele mensen." Horck: "Ik vind het mooi dat we niet wat nieuws hebben geïntroduceerd, maar hebben gekeken naar wat er al is en wat werkt naar tevredenheid van partijen. Daar zijn we bij aangesloten." Prenger: "Er bestaat al zo veel, je moet alleen gebruik van leren maken. Het zichtbaar maken, kenbaar maken en het verbinden met elkaar. Dat is de grote uitdaging."

Ambassadeur Positieve Gezondheid Sandra van Hogen-Koster

"Deel initiatieven om het voor elkaar mooier te maken"

Sandra van Hogen-Koster is in 2023 door Sociale Kwaliteit aangetrokken als ambassadeur Positieve Gezondheid. Zij is lector Positieve Gezondheid, leefstijl en leiderschap bij Saxion en Medisch Spectrum Twente. Zij heeft inmiddels een aantal keer lezingen voor leden van GS en de adviseurs van Sociale Kwaliteit en hun collega's gegeven. In juni volgen lezingen en workshops voor zorgmedewerkers en inwoners. Daarnaast kan Sociale Kwaliteit altijd een beroep op haar doen voor advies, bijvoorbeeld naar aanleiding van rapporten.

Ze merkt veel enthousiasme voor het onderwerp Positieve Gezondheid en tegelijkertijd ook de worsteling: hoe maak je het concreet? "Op dit moment gebeurt er al heel veel. Dat is ook wel weer een uitdaging, al die initiatieven en programma's. Dan is het belangrijk om te kijken wat er al is en wat goed werkt. Wat kunnen we bijvoorbeeld leren van Vechtdal, waar ze al verder zijn met een bepaalde aanpak? Kunnen we dat misschien ergens anders ook inzetten? Uiteraard met wat aanpassingen, want elke doelgroep is weer anders. Dus vooral veel van elkaar leren."

Gelijke gezondheidskansen

Dat ziet ze in de regionale netwerken ook gebeuren. "Dat

vind ik het mooie van het onderwerp Positieve Gezondheid: mensen zijn erg bereid om dingen te delen. Ze zijn er trots op wat ze hebben ontwikkeld en willen dat niet voor zichzelf houden. Ook al heeft het hun tijd en geld gekost, ze willen het juist delen. Uiteindelijk zijn we er toch voor elkaar om het mooier te maken, dus vooral delen zou ik zeggen." Voor de provincie ziet ze hierbij een rol om mooie voorbeelden en ervaringsverhalen te verzamelen en te verspreiden.

Van Hogen-Koster benadrukt daarbij het belang om juist moeilijk bereikbare groepen aangehaakt te krijgen. "Mensen die hoogopgeleid zijn, weten vaak wel wat een gezonde leefstijl is en ze hebben meestal ook een grotere beurs, om bijvoorbeeld gezond eten te kunnen kopen. Terwijl het belangrijk is iederéén die kans te geven. Sociale kwaliteit gaat ten slotte ook over een inclusieve samenleving, met aandacht voor kwetsbare groepen. Zodat iedereen zo veel mogelijk gelijke gezondheidskansen heeft."

Echt gemeend

Op inwonersniveau kan de provincie van toegevoegde waarde zijn. "De zorg richt zich op patiënten. In de politiek zie je nu meer aandacht voor preventie - hoewel veel

aandacht nog steeds uitgaat naar ziekte; je zou nog meer aan de voorkant willen zitten. Zodat iedereen het belang inziet van algemene gezondheid. Wat erbij komt kijken, dat het ook gaat om sociale relaties, het hebben van een doel in je leven, dat je mee kunt doen, of bewuste keuzes kunt maken in de supermarkt. Die bewustwording stimuleren." Met de netwerksamenwerking in de verschillende regio's zit de provincie daarvoor op het goede spoor, vindt Van Hogen-Koster. "Maar kijk ook: hoe zitten medewerkers van de provincie er zélf bij?"

Ze is zeer positief over de samenwerking met het team van Sociale Kwaliteit en gedeputeerde Roy de Witte, en noemt die laagdrempelig en open. "Het is belangrijk om uit te stralen dat je net zo goed inwoner van de provincie bent, welke functie je ook hebt. Op afstand staan gaat niet werken. Zeker niet bij zo'n onderwerp als Positieve Gezondheid. *Practice what you preach*, dat proef ik heel duidelijk bij ze." Wat tips heeft ze nog wel: pas op met grote beleidsstukken en lange teksten. "Probeer het eens te verbeelden in een tekening. Dat je in één opslag ziet waar we naartoe willen. En maak meer zichtbaar wat je als provincie doet. Niet via nieuwsbrieven, maar fysiek, in de openbare ruimte."

Positieve Gezondheid

Samenwerking Vriendendiensten en Dimence: sneller juiste zorg op juiste plek

Clënten met mentale problemen hebben baat bij de nieuwe aanpak van Stichting Vriendendiensten Deventer (de zelfregie- en herstelorganisatie in regio Midden-IJssel) en ggz-instelling Dimence. Dat betekent sneller de juiste zorg op de juiste plek en op termijn kortere wachtlijsten. De samenwerkingspilot is financieel mogelijk gemaakt door Salland Zorgverzekeraar, gemeente Deventer en via Salland United door de provincie Overijssel.

De wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg (ggz) zijn lang en nemen toe. Dat treft vooral patiënten met zwaardere psychiatrische problematiek. Complexe psychische problemen komen zelden alleen. Vaak functioneren mensen niet goed op meerdere domeinen van het leven. De stress van bijkomende problemen kan de behandeling van psychische klachten behoorlijk in de weg zitten. Toch verwijzen ggz-behandelaars niet automatisch door naar andere vormen van ondersteuning.

Verbinding is sleutel

“Wij merkten bij de wachtlijstaanpak dat het medische en het sociaal domein langs elkaar heen werken. De behandelaar pakt de depressie of verslavingsproblematiek aan en het sociaal domein gaat met iets anders aan de slag, zonder dat ze elkaar ergens vinden”, aldus Sabine de Roos, programma-manager Zorg bij Salland Zorgverzekeraar. “Een sleutel tot de wachtlijstaanpak is het verbinden van het medische met het sociale domein.”

Hoe? Door ggz-cliëntondersteuners van Stichting Vriendendiensten Deventer een paar dagdelen per week binnen de muren van de ggz-instelling te laten werken. Dat kost een extra fte maar zorgt voor zichtbaarheid en korte lijnen, en dat weer voor meer en snellere doorverwijzingen. Een logische oplossing, al is die qua financiering een hele uitdaging. De gemeente is verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning en betaalt alleen de reguliere inzet van cliëntondersteuners. De zorgverzekeraar is verantwoordelijk voor het bekostigen van de klinische zorg en terugbrengen van wachtlijsten, maar kan cliëntondersteuners niet vanuit de zorgverzekeringswet financieren. “We zijn toch gestart omdat we met deze aanpak mogelijkheden zien om wachtlijsten te verkorten en cliënten sneller de juiste zorg te bieden. Eerst met geld van ZonMW (een organisatie die onderzoek financiert naar vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn) en eigen middelen, en daarna met een bijdrage van de provincie”, aldus De Roos.

Achter de voordeur

De onafhankelijke ggz-cliëntondersteuners van Stichting Vriendendiensten staan met een been in beide werelden. Zij helpen de cliënt grip te krijgen op allerlei praktische en psychosociale problemen. Bijvoorbeeld door mee te gaan naar gesprekken met het UWV of de bedrijfsarts. Door zaken op een rijtje te zetten en cliënten overzicht, informatie en advies te bieden. Of door de andere vormen van ondersteuning in te schakelen, zoals schuldhulpverlening of woonbegeleiding. Zo ervaart de cliënt meer ‘mentale ruimte’ voor zijn of haar ggz-behandeling. En de behandelaar hoeft zich niet met ‘ballast’ bezig te houden waar zij toch niets mee kan. Hoe eerder een cliënt deze vorm van ondersteuning krijgt, hoe beter. Doordat levensproblemen opgelost worden en daarmee het stressniveau daalt, neemt de vraag naar psychische hulp af en lost soms helemaal op.

Moniek Beersen is onafhankelijk ggz-cliëntondersteuner bij Stichting Vriendendiensten Deventer. “Onze onafhankelijkheid is essentieel. Wij staan naast de cliënt en ondersteunen waar nodig. Maar wij bieden geen zorg en stellen geen diagnose. Ons gesprek met de cliënt kan over van alles gaan. De behandelaar kijkt door de bril van zijn ggz-specialisme en die bepaalt de diagnose. Maar hij ziet niet altijd wat er achter de voordeur gebeurt. Wij zien dat wel en we konden dat in deze pilot door de korte lijntjes terugkoppelen.” Ze vertelt dat ze ook meer tijd kan besteden aan cliënten. Het is veel te duur om een begeleider of ggz-professional in te zetten voor brede en laagdrempelige ondersteuning die zij levert. Die ondersteuning is wel gericht op het oplossen van levensproblemen en het versterken van zelfredzaamheid en zelfregie, en dus niet onbeperkt.

Hogere scores

De pilot draaide al ruim twee jaar voordat de provincie als financier aanhaakte. Na het eerste jaar liet een tussen-evaluatie positieve resultaten zien. Cliënten vulden na hun eerste contact met de cliëntondersteuner een vragenlijst in en na vier maanden opnieuw. Bij de tweede meting lagen vrijwel alle scores hoger. Op alle levensdomeinen, zoals woonsituatie, lichamelijke en psychische gezondheid, sociale relaties en kwaliteit van leven hadden deelnemers een verbetering ervaren. Alle cliënten voelden zich geholpen met de doorverwijzing naar Vriendendiensten en bij 93% was de hulpvraag deels of helemaal opgelost. Voor de betrokken partijen was dit voorlopig voldoende bewijs dat de aanpak

werkt. De Roos: “We gaan ermee door, maar er is meer voor nodig dan alleen dit initiatief om wachtlijsten terug te dringen. De vraag naar mentale hulp bij problemen neemt toe en de instroom van nieuwe cliënten loopt hard door. Dus deze werkwijze is één sleutel, maar niet dé sleutel. Het is een onderdeelje van die hele transformatie in de zorg en het sociale domein.”

Nabijheid essentieel

Beersen is ook positief. “Wij zien dat steeds meer behandelaars en sociaal verpleegkundigen de meerwaarde van Vriendendiensten ontdekken en ook specifiek die van de onafhankelijke ggz-cliëntondersteuners. Zo’n samenwerking als deze heeft tijd nodig om in elkaars DNA te komen. Behandelaars denken nogal eens dat wij vrijwilligers zijn. Dan zijn ze vaak een beetje verbaasd over de kennis en kunde die wij hebben. Als behandelaars ergens een goeie ervaring mee hebben, dan zijn ze eerder geneigd om daar weer gebruik van te maken.” Bekend en beproefd maakt bemind, maar nabijheid is essentieel: “Als wij niet twee ochtenden in de week bij Dimence gaan zitten, dan raken wij heel snel weer uit beeld, vrees ik.” Ook al doet Dimence daarnaast zelf ook heel veel om Vriendendiensten onder de aandacht van haar medewerkers te brengen.

Daarom pleiten De Roos en Beersen voor structurele financiering en opschaling. Beersen: “Als we blijven investeren in steeds weer nieuwe projecten opzetten en aanpakken ontwikkelen zijn we onder aan de streep duurder uit en we gaan niet het effect hebben dat we met zijn allen willen. Dit soort dingen fiks je niet in twee of drie jaar. Er is continuïteit en vertrouwen nodig.”

Minister enthousiast

De hoop is nu gevestigd op het ministerie van VWS. Rosalie Bosman, adviseur sociale kwaliteit op het gebied van Positieve Gezondheid: “Nog niet zo lang geleden is minister Helder (Langdurige Zorg en Sport) op bezoek geweest. Zij was zó enthousiast over de samenwerking tussen Vriendendiensten en Dimence, dat ze gezegd heeft: ‘Wij willen dit initiatief eigenlijk opschalen en op meer plekken in Nederland gaan organiseren.’ Dit soort initiatieven kunnen hoge kosten voor complexe zorg voorkomen.”

Nieuwe samenwerking Sociale Kwaliteit en Vitaal Vechtdal

Bouwen aan de gezondheidsinfrastructuur voor de volgende generatie

Vitaal Vechtdal en de provincie hebben elkaar sinds kort gevonden en willen samen investeren in een gezonde en vitale samenleving. De transitie van ziek en zorg naar gezondheid en gedrag begint met gewoon doen en al doende uitvinden wat wel en niet werkt. En dat vervolgens borgen zodat met kleine stapjes een gezondheidsinfrastructuur voor de volgende generatie ontstaat. Een kennismaking met de nieuwe partner.

Programmamanager Dieger ten Berge vertelt dat Vitaal Vechtdal al zo'n tien jaar bestaat en ooit is opgezet door een huisarts uit Ommen en een bestuurder van zorgverlener Saxenburgh. "Vitaal Vechtdal wil mensen helpen bij het maken van gezonde keuzes in hun dagelijkse leven. Dus thuis, op school, op je werk en in je vrije tijd. Daarom is ons motto: Vitaal Vechtdal, je leven gezondheid geven."

Gezond en goedkoop

Vitaal Vechtdal is een stichting waarachter een netwerk zit met de drie Vechtdalgemeenten, Zilveren Kruis, GGD IJsselland, Wooncoöperatie Vechtdal Wonen, het

Alfa College (MBO), Saxenburgh, Carinova en De Vrieling Adviesgroep. Inmiddels hebben zich ook andere zorgverzekeraars aangesloten, waaronder Salland Zorg verzekeraar. Programmamanager Ten Berge werkt met een klein team aan laagdrempelige activiteiten en toegankelijke informatie.

“Wij zijn er niet om de problemen van de zorg op te lossen, maar om de gezondheid van de regio op een hoger niveau te tillen.”

Ten Berge somt een aantal activiteiten op. De Vitaal Vechtdal Challenge, een wandelprogramma van 20 weken voor mensen met gezondheidsklachten. Ze wandelen twee keer per week in groepen onder begeleiding van zorgprofessionals, zoals een huisarts, praktijkondersteuner, fysiotherapeut of diëtist. Een combinatie van beweging, sociaal contact én de gelegenheid om informeel met deskundigen over allerlei aspecten van gezondheid te praten. In een paar jaar groeide het aantal deelnemers

van 14 naar 150. Drie keer per jaar is er een 'stoppen met roken' avond. Bij elkaar namen er al zo'n 1500 rokers aan deel en 30% slaagt erin daadwerkelijk te stoppen. Via nieuwsbrieven worden recepten voor gezonde en goedkope maaltijden gedeeld. En sinds vorig jaar is er een dashboard Vitale Werkvloer voor werkgevers. De samenwerking met werkgevers intensiveert Vitaal Vechtdal de komende jaren.

Al doende

“Wij kiezen een maatschappelijke insteek: wij gaan vanuit het perspectief van scholen, werkgevers en inwoners in hun dagelijkse leefwereld aan de slag. Wij zijn er niet om de problemen van de zorg op te lossen, maar om de gezondheid van de regio op een hoger niveau te tillen. Daarmee verlichten we uiteindelijk ook de druk op de zorg.” Daarin onderscheidt Vitaal Vechtdal zich volgens Ten Berge van andere regionale positieve-gezondheidsnetwerken, die primair zorg-gedreven zijn.

Hij vervolgt: “Dat waren wij eerder ook en hadden we de neiging om te blijven hangen in vergezichten, bestuurlijk gedoe en goede bedoelingen. Inmiddels hebben we de omslag gemaakt naar gewoon doen en al doende ontdekken wat wel en niet werkt. Al doende vergroten we ook onze aantrekkingskracht, zodat meer partijen erbij willen komen en meer partijen ook met goede ideeën komen. Al doende realiseren we zo de transitie van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag, naar mens en maatschappij.”

Trackrecord

Dat heeft een aantal jaar goed gewerkt. “Nu zijn we ons aan het heroriënteren, om niet het risico te lopen dat we een soort uitvoeringsorganisatie voor gezondheidswelzijn worden. Wij willen een kraamkamer zijn voor nieuwe initiatieven. Daarom zijn we nu met de gemeenten in gesprek hoe we activiteiten kunnen overdragen naar andere partijen. We hebben alles al klaarliggen, compleet met draaiboeken. Dan kunnen wij ons als Vitaal Vechtdal op nieuwe initiatieven richten en pionieren op onontgonnen terrein.”

Hoewel Vitaal Vechtdal al een 'trackrecord' van tien jaar heeft, is het contact met de provincie nog vers. “Ik hoorde van Twentse Koers en Salland United dat de provincie daar partner in is. Wij willen de provincie ook heel graag aan boord hebben, want wij hebben elkaar wederzijds wat te bieden. Ik vind het heel mooi dat wij in die korte tijd al echt een goede band hebben opgebouwd, met korte lijnen en een open communicatie. En dat het besluit er ligt om samen te investeren in die gezondheidsinfrastructuur.”

Durven committeren

“We bouwen nu aan een gezondheidsinfrastructuur voor de volgende generatie. Die staat niet van vandaag op morgen. Daarvoor moeten we naar de lange termijn en over het eigen domein heen kunnen kijken: wat zouden we willen als we diep in de missie van onze organisatie of ons hart als mens kijken? Natuurlijk willen we dan een gezonde en actieve regio. Durven we ons daaraan te committeren en los te laten hoe we dingen nu doen? Hebben we voldoende koplopers en pioniers in de regio en mensen die dat weer verbinden met de organisaties? Slopen we ook voldoende? Dat hoort allemaal bij transitie. Laat de provincie de bewaker zijn van dat perspectief.”

Positieve Gezondheid

JOGG Twente: een gezonde jeugd is een gezonde toekomst

JOGG is een van de door de provincie gesubsidieerde projecten binnen Twentse Koers. Al tien Twentse gemeenten zijn de afgelopen periode JOGG-gemeente geworden. De GGD coördineert JOGG regionaal. Gezamenlijk werken ze aan een gezonde fysieke en sociale omgeving voor kinderen om op te groeien. Dat gebeurt samen met scholen, sportverenigingen, supermarkten, buurten, kinderen én hun ouders. Een aanpak die volgens internationaal onderzoek voor meer gezonde, productieve levensjaren kan zorgen en een vermindering van zorgkosten.

Tessa Huisjes is adviseur Gezondheidsbevordering bij GGD Twente en regionaal JOGG- coördinator. "JOGG stond aanvankelijk voor Jongeren op Gezond Gewicht, maar de aanpak is verbreed", legt ze uit. "Er zijn veel factoren die invloed hebben op gewicht, de ontstaansgeschiedenis is complex. Daarom wordt de hele leef-, school- en vrije-tijdsumgeving van kinderen in de aanpak betrokken." Tien Twentse gemeenten besloten met het programma aan de slag te gaan: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen en Hellendoorn.

Gouden combinatie

Eerst hebben de samenwerkende partijen een regionaal plan van aanpak gemaakt. Daarin ligt de focus op scholen en sportverenigingen. Vervolgens zijn lokale JOGG-teams gevormd die lokale plannen hebben uitgewerkt. In het lokale JOGG-team zitten een beleidsmedewerker van de gemeente en een JOGG-regisseur, meestal iemand van een sportbedrijf of welzijnsorganisatie. Zo komen beleid en uitvoering samen. "Een gouden combinatie", vindt Huisjes, "daardoor komen dingen ook echt van de grond." En het netwerk breidt zich uit, bijvoorbeeld via samen-

werking met Gezonde School-adviseurs, de makelaars van Jong leren eten en Teamfit-coaches.

Als een van de mijlpalen noemt ze de succesvolle campagne tijdens de Week van 'Wij kiezen groente en fruit' afgelopen oktober. Maar liefst 112 klassen van 15 basisscholen uit zes gemeenten in Twente deden mee. De campagne begon met een regionale estafette langs scholen in alle deelnemende gemeenten met inzet van levensgrote groentemascottes. De lokale JOGG-teams hadden, in samenwerking met lokale groenteboeren en supermarkten gezorgd dat er voor alle leerlingen groente en fruit beschikbaar was. En de scholen besteedden in hun lesprogramma extra aandacht aan groente en fruit.

Gezonde kantines

De lokale inzet richt zich ook op samenwerking met de sportbedrijven en sportverenigingen. Sporten en bewegen is gezond, maar op de menukaart van sportkantines staan dan vaak weer ongezonde snacks en drankjes. "Het betekent echt niet dat de bitterbal moet verdwijnen uit de sportkantine", relativeert Huisjes, "maar dat ze daarnaast ook een gezonder alternatief gaan aanbieden. Sportverenigingen zijn in eerste instantie bang om klanten en omzet te verliezen. Maar met een groter en gezonder aanbod kunnen ze juist een bredere groep aanspreken." Ook de gemeenten gaan het goede voorbeeld geven: een aantal werkt samen met de provincie aan een ambitedocument om het aanbod in hun kantines gezonder te maken.

Het project, gestart in 2021, loopt in eerste instantie drie jaar. De subsidie van Sociale Kwaliteit is onder meer bestemd voor de uren van de regiocoördinator. Dat blijft nodig, ziet Huisjes. "Iemand moet het aanjagen en de kar trekken. Bij gemeenten, sportbedrijven en welzijns-

organisaties heeft iedereen het druk. In deze samenwerking is het logisch dat de GGD die aanjaagrol vervult. Zo houden we de vaart erin en zorgen we voor onderlinge uitwisseling. We stimuleren dat gemeenten goede voorbeelden delen en met elkaar daarvan leren. Dat is juist waar de JOGG-gemeenten zo'n behoefte aan hebben. Ze kunnen wel kijken hoe het gaat bij een JOGG-gemeente aan de andere kant van het land die al tien jaar bezig is, maar hier zitten ze allemaal nog in de opstartfase, met dezelfde Twentse cultuur en samenleving. Dus leren ze liever van elkaar."

Bewijs dat het werkt

Hoe de aanpak daarna geborgd gaat worden, is nog een zoektocht. "JOGG is een preventieve aanpak en dat is een kwestie van de lange adem. Terwijl partijen willen weten wat hun investering oplevert. Er is nog niet zo lang geleden een rapport verschenen van de Organisatie voor Economische Ontwikkeling en Samenwerking (OECD). Dat laat onder meer zien dat JOGG daadwerkelijk kostenbesparend werkt. Bewijs dat de methode werkt komt er dus wel steeds meer. Voor mij is het enthousiasme bij de lokale JOGG-teams waarmee ze samen dingen voor elkaar krijgen ook een belangrijk succes."

Het onderzoek waaraan Huisjes refereert vond plaats in 2021. De OECD onderzocht in verschillende landen programma's om overgewicht te voorkomen en aan te pakken. JOGG kwam daarin positief naar voren. De OECD becijferde dat JOGG kan zorgen voor meer (gezonde) levensjaren, een grotere arbeidsmarktaandeelname en een besparing van 2,72 euro ziektekosten per persoon per jaar. Als sterk punt noemt het rapport dat JOGG zich richt op alle kinderen ongeacht hun gewicht en ook sociaal-economisch zwakkere groepen goed in het oog heeft.

Sociale ontmoeting

De sociale hypotheek: 4 x meer

Na een succesvolle introductie tijdens de coronacrisis, is de sociale hypotheek in 2022 en 2023 voortgezet en verder ontwikkeld. Van de tweede en de derde tranche samen hebben 45 sociale ontmoetingsplekken uit heel Overijssel gebruik gemaakt. In 2022 en de eerste paar maanden van 2023 is er bijna 350.000 euro aan sociale hypotheek uitgekeerd. Dat heeft ongeveer 23.000 uur extra vrijwilligerswerk opgeleverd.

Met de sociale hypotheek wil de provincie op een laagdrempelige manier investeren in sociale ontmoetingsplekken zoals dorps- en buurthuizen en andere multifunctionele accommodaties. De sociale hypotheek verschilt van een 'gewone' subsidie. Het geld mag aan alles besteed worden wat bijdraagt aan de gezonde toekomst van de accommodatie. Wederkerigheid is een belangrijke kernwaarde: de provincie vraagt om een 'aflossing' in de vorm van vrijwilligersuren. Dat moeten extra uren zijn, bovenop reguliere activiteiten.

Noodregeling

De derde tranche in november 2022 was een noodregeling van 5.000 euro maximaal per aanvraag om de accommodaties te helpen met de exploderende energieprijzen en torenhoge inflatie. Het bedrag was lager (5.000 in plaats van 15.000 euro) maar de criteria waren nog ruimer. Zo mocht bijvoorbeeld de energierekening ermee betaald worden, en kosten

die al gemaakt waren. Een welkome steun in de rug voor de accommodaties die de effecten van de coronacrisis nog nauwelijks te boven waren.

Vrijheid en vertrouwen

Met de sociale hypotheek kiest Sociale Kwaliteit voor een andere benadering die meer oplevert dan een traditionele subsidieregeling.

Meer vrijheid voor aanvragers door één duidelijke doelstelling: bijdragen aan de toekomst van de sociale ontmoetingsplek. Hoe ze het geld inzetten bepalen ze zelf.

Meer maatschappelijk rendement door een tegenprestatie met extra vrijwillige activiteiten voor de gemeenschap.

Meer concrete waardering voor het werk van vrijwilligers door inzichtelijk te maken dat hun inzet reële economische waarde heeft met een fictief 'uurloon' van 15 euro.

Meer vertrouwen van de overheid in de samenleving. De provincie vertrouwt erop dat de accommodaties zelf het beste weten wat nodig is voor een bestendige toekomst. De provincie vraagt de ontvangers ook niet om een minutieuze verantwoording. Een kort verslag, foto of filmpje van de extra vrijwillige activiteiten op sociale media kan volstaan. Dat levert

andere sociale ontmoetingsplekken weer inspiratie op en scheelt iedereen een hoop bureaucratische rompslomp.

Hoofd boven water

Hoe ervaren aanvragers dat in de praktijk? Gürsel Aktepe is bestuurslid van het Alevitisch Cultureel Centrum Zwolle, dat in 2020 de deuren van een gloednieuw onderkomen met twee multifunctionele zalen opende. Niet alleen bestemd voor de Alevitische gemeenschap in Zwolle, zo'n 300 huishoudens groot, maar voor de hele buurt. Ook andere verenigingen mogen er sociale, culturele en sportieve activiteiten organiseren.

Door de Covid-maatregelen kwam het centrum in de financiële problemen. Dankzij extra donaties en leningen van leden én twee sociale hypotheek van zo'n 10.000 euro slaagde het bestuur erin het hoofd boven water te houden. Een aanvraag voor een derde sociale hypotheek is inmiddels ingediend.

Tegenprestatie

Aktepe vertelt dat het Alevitisch Cultureel Centrum als tegenprestatie onder meer goedbezochte bijeenkomsten over duurzaamheid, de energietransitie en een thema-avond over de geschiedenis van Zwolle organiseerde. Hij vindt het terecht dat de provincie om een tegenprestatie vraagt, maar: "Het bestuur en de diverse comités bestaan al uit vrijwilligers. Voor een activiteit zetten we een groep mensen bij elkaar om dat te organiseren. Om bijvoorbeeld de sprekers te zoeken en te benaderen. Dat kost veel tijd, naast de reguliere activiteiten die de vereniging óók doet voor haar leden."

De toekomst van het Alevitisch Cultureel Centrum is nog onzeker. Het bestuur is naarstig op zoek naar andere financieringsbronnen om de grond die op dit moment in pacht is, te kopen van de gemeente. Het bestuur heeft maart dit jaar de workshop crowdfunding georganiseerd door Samen voor Elkaar bezocht, en is nu de mogelijkheden aan het onderzoeken.

Wat hem betreft gaat de provincie door met het verstrekken van sociale hypotheek. "Ik kan me voorstellen dat veel stichtingen en verenigingen die in moeilijkheden zitten, dankzij de sociale hypotheek het hoofd boven water kunnen houden. Wij hadden twee opties: ermee stoppen, of de leden hadden extra moeten bijdragen."

Brede definitie

Asia Golunska en Tessa van Deventer, die bij Sociale Kwaliteit onder meer de sociale hypotheek onder hun hoede hebben, hopen dat die voorlopig blijft. "In de huidige regeling is het bedrag weer terug op 15.000 euro. De brede bestedingscriteria blijven. In 2023 is er maximaal 1,4 miljoen euro beschikbaar," aldus Golunska. De uitdaging voor de komende periode is om de sociale hypotheek bij een veel bredere groep onder de aandacht te brengen. "Het is niet alleen voor buurthuizen of dorpshuizen, maar voor ontmoetingsplekken in brede zin. Dat kan elke vereniging of stichting zijn die een gebouw exploiteert dat open is voor iedereen en niet alleen voor leden. Al is het maar om gewoon koffie te komen drinken."

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\)](#)
[Sociale Hypotheek](#)

Sociale ontmoeting

Training Huswerk: maatschappelijk vastgoed runnen op een professionele manier

Deelnemers aan de training maatschappelijk vastgoed, kortweg Huswerk geheten, zijn enthousiast. Ze geven de opleiding een rapportcijfer 8,4 en raden andere bestuurders en beheerders aan deze opleiding ook te volgen. Dat blijkt uit een evaluatie onder de deelnemers van de trainingen in de pilotfase (2022). De cursusplaatsen die provincie voor 2023 beschikbaar stelt, zijn allemaal bezet. Sociale Kwaliteit promoot de training actief bij alle Overijsselse gemeenten.

De training Huswerk is ontwikkeld door Onze Gebouwen, Saxion Hogeschool en de provincie Overijssel, partijen die samen veel expertise op het gebied van het managen en ontwikkelen van maatschappelijk vastgoed kunnen inbrengen. De training kent nu vier opleidingsmodules met als onderwerpen Programmering, Basis op orde (exploitatie), Communicatie en Vrijwilligers, en is nog steeds in ontwikkeling.

Huswerk in 2022

Er waren 8 trainingen in pilotfase 2022. In totaal deden er 67 deelnemers van 19 accommodaties uit heel Overijssel mee. Gemiddelde waardering voor de hele training: 8,4. Vrijwel alle deelnemers (98,5%) raden collega's aan deze cursus ook te volgen.

Huswerk in 2023

Voor 2023 stelde Sociale Kwaliteit 60 opleidingsplekken beschikbaar voor bestuurders/beheerders van maatschappelijk vastgoed als dorps- en buurthuizen, wijkcentra en andere multifunctionele accommodaties. Voor de module Vrijwilligers waren er 100 plekken beschikbaar, ook bestemd voor verenigingen en organisaties die met vrijwilligers werken.

Deelnemers aan de opleiding zijn zeer positief, blijkt uit de evaluatie van de pilot. Het hoge waarderingscijfer 8,4 weer-spiegelt dat de inhoud heel herkenbaar en toepasbaar is, aldus Jeroen Geerdink van Onze Gebouwen. Zo geeft één van de deelnemers terug: “Met de opgedane kennis kan ik veel geld besparen in onze horeca-exploitatie.” “Bijvangst is dat deelnemers andere vrijwilligers leren kennen”, ziet Geerdink. “Sparren met verschillende organisaties is waardevol”, zegt een van de deelnemers daarover in de evaluatie.

Aandacht voor werving

Onze Gebouwen houdt zich ook bezig met de promotie en werving van deelnemers. Aanvankelijk probeerde Geerdink de opleiding via de gemeenten uit te zetten. Dat verliep stroef. “Bij veel gemeenten was er niet zo veel urgentie en voor de accommodaties was de timing ongunstig. Daar was

de werkdruk hoog omdat ze na de coronacrisis weer moesten opstarten.” Rechtstreekse werving bij accommodaties en via de nieuwsbrief van de Overijsselse Vereniging van Krachtige Kernen (OVKK) blijkt al beter te werken.

Toch blijft de werving aandacht vragen. Adviseur Tessa van Deventer: “Als accommodaties problemen hebben proberen ze die eerst zelf op te lossen. Lukt dat niet, dan kloppen ze aan bij de gemeente. Daarna houdt het wel zo’n beetje op. De provincie en het Rijk lijken te veel op afstand.” Sociale Kwaliteit gaat daarom zelf ook actief de boer op met de training. Adviseurs Asia Golunska en Tessa van Deventer pakken dit op. Golunska: “Veel accommodaties met een sociale ontmoetingsfunctie hebben moeite om op eigen kracht *break-even* te draaien. Maar er is bijna altijd een potentie om meer geld over te houden aan het eind van de maand.”

Samen met gemeente

Daarom maken de gedeputeerde en de adviseurs een tour langs alle gemeenten om het hele aanbod voor accommodaties en verenigingen onder de aandacht te brengen. Naast Huswerk omvat dat pakket ook de sociale hypotheek, het meldpunt OVKK, en het ontzorgings-programma voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Daarvoor werkt Sociale Kwaliteit samen met Nieuwe Energie Overijssel (NEO), die zorgt dat een adviseur integraal kijkt hoe de accommodatie het beste kan verduurzamen.

De adviseur denkt ook mee over welke maatregelen nodig zijn, wie deze kan uitvoeren en hoe de accommodatie dat kan financieren.

Steenwijkerland is een van de eerste gemeenten waar de provincie naartoe is gegaan. De gemeente voert actief beleid op in stand houden van maatschappelijk vastgoed, vertelt William Prinsen, die er als gebiedscoördinator actief is. Steenwijkerland telt dan ook maar liefst 26 kleinere en middelgrote dorpshuizen en wijkcentra en twee grote MFA's. Vooral die laatste hebben het moeilijk omdat de onderhoudslasten zwaar op de exploitatie drukken. "De kleinere accommodaties draaien over het algemeen goed, maar door de gestegen energieprijzen hebben er een paar het nu echt moeilijk. Voor schrijnende gevallen heeft de gemeente een noodfonds. Voorwaarde is wel dat ze daarna ook gebruik moeten gaan maken van de vervolgeregeling, het duurzaamheidsfonds."

Mond-op-mondreclame

Steenwijkerland en de provincie organiseerden samen een informatiebijeenkomst over alle regelingen en programma's die beide overheden voor accommodaties hebben. "Er waren twee wethouders en ook Roy de Witte heeft een praatje gehouden. Van bijna alle dorpshuizen waren wel een paar bestuursleden aanwezig, we hadden volle bak", constateert Prinsen tevreden. Er zijn ook al vervolgafspraken gemaakt.

"Tessa en ik willen kijken waar die toe geleid hebben. Ik ken nog wel een aantal plekken waar de sociale hypotheek uitstekend zou passen. Eén wijkcentrum en een dorpshuis gaan zeker gebruik van de training Huswerk maken, want die lopen tegen vragen aan waar ze zelf geen antwoord op hebben."

De training wordt nu betaald vanuit de provincie. Jeroen Geerdink van Onze Gebouwen hoopt dat deelnemers Huswerk in hun netwerk gaan aanbevelen. Mond-op-mondreclame werkt het best en uit de evaluatie bleek dat 98,5 % van de deelnemers collega's aanraadt de cursus te volgen. Van Deventer: "Er is echt behoefte aan deze opleiding en deelnemers aan de pilot zijn heel enthousiast. De training aanbieden tegen een marktconforme prijs zou drempelverhogend kunnen zijn. Daarom biedt de provincie een aantal trainingen gratis aan."

Dorpshuizen een must

Golunska: "Daarnaast kunnen organisaties de sociale hypotheek gebruiken om de training te betalen. Het doel van de provincie is uiteindelijk dat maatschappelijk vastgoed op een professionele manier gerund wordt." Prinsen sluit zich daarbij aan: "Mooi dat de provincie inzet op sociale ontmoeting, op dorpshuizen, op sociale kwaliteit *an sich*. Dorpshuizen zijn een must op het platteland, die móeten er zijn. Want zonder dorpshuis is er bijna geen dorp meer."

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\) Training Huswerk](#)

Maatschappelijke initiatieven

"Als je alleen maar geld wilt, moet je niet aan crowdfunding doen"

De pilot met crowdfunding mag geslaagd heten: de vijf deelnemende initiatieven hebben hun streefbedrag ruimschoots gehaald. Daarmee heeft Sociale Kwaliteit een nieuw instrument in haar gereedschapskist: een crowdfundingplatform op het platform Samen voor Elkaar. Wanneer maatschappelijke initiatieven niet voor subsidie in aanmerking komen kan de provincie zo toch helpen om hun plannen te realiseren. En het levert de initiatiefnemers veel meer op dan geld.

Melanie Tuasuun, coördinator van het platform Samen voor Elkaar, is binnen het team van Sociale Kwaliteit de aanjager van het idee. Zij haalde inspiratie uit de muziekwereld: muzikanten organiseren regelmatig crowdfundingacties om een cd te kunnen opnemen. "Waarom zouden wij dat niet kunnen voor maatschappelijke initiatieven? We zijn regelmatig in gesprek met initiatiefnemers die geen beroep kunnen doen op een subsidieregeling. Waarom helpen we niet om een crowdfundingcampagne op te zetten? Als provincie zouden we dan het laatste deel kunnen matchfunderen wanneer het initiatief 80% zelf heeft opgehaald en voldoet aan de minimale voorwaarden om kans te maken op matchfundering. Het mooie hiervan is dat het de zelfredzaamheid stimuleert. En dat het initiatief echt gedragen wordt door de samenleving."

Nek uitsteken

De organisatie en gedeputeerde Roy de Witte reageerden positief op het idee. Voor je buurt, een landelijk crowdfundingplatform voor maatschappelijke initiatieven, werd de partner voor de uitvoering. Toch duurde het ruim twee jaar voordat alle procedurele en juridische seinen op groen stonden. Micha van de Water, als crowdfundingexpert actief voor Samen voor Elkaar: "Voor ambtenaren is crowdfunding haast nog enger dan voor de initiatiefnemer. De organisatie moest behoorlijk ver uit haar comfortzone komen om

een eigen platform neer te zetten. Sociale Kwaliteit heeft hiervoor echt zijn nek uitgestoken, complimenten voor hun lef. Nu zien we dat andere afdelingen ook graag willen aanhaken."

"Via crowdfunding wordt een initiatief echt gedragen door de samenleving"

Na het succes van de eerste vijf initiatieven heeft Sociale Kwaliteit het crowdfundingplatform opengesteld voor nieuwe initiatieven. "Tot het einde van 2023 kunnen we 50 tot 100 nieuwe initiatieven aan. Daarvan mogen er tien onder de doelstellingen van Nieuwe Energie Overijssel vallen", aldus Tuasuun. "Voor nieuwe initiatieven organiseren wij een aantal keer per jaar een inspiratiesessie en digitale workshops."

De provincie heeft Voor je buurt opdracht gegeven om nieuwe initiatieven te begeleiden vanuit het platform Samen voor Elkaar. Een goede intake en begeleiding bij de campagne zijn noodzakelijk, legt Van de Water uit. Er komt namelijk veel bij kijken en initiatiefnemers onderschatten hoe veel werk crowdfunding kost. "Als je alleen maar geld nodig hebt, moet je niet gaan crowdfunderen. Dan is het veel gemakkelijker om een subsidie aan te vragen of een bedrijf om sponsoring te vragen."

Netwerk van netwerk

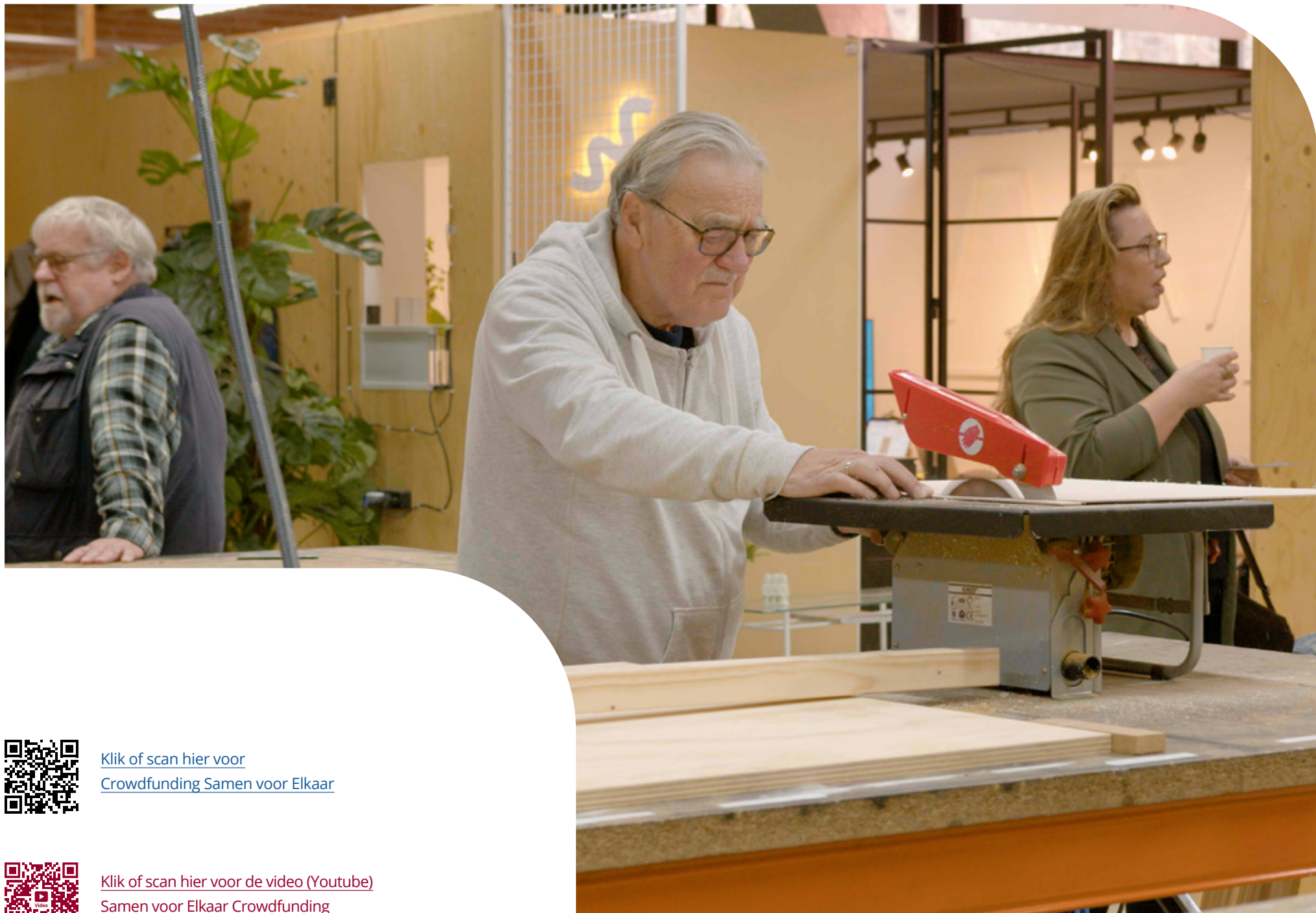
Van de Water legt uit wat er nodig is voor een succesvolle campagne. Allereerst zo concreet mogelijk beschrijven wat je gaat doen en wat ervoor nodig is. Hoe beter de beschrijving, hoe succesvoller de campagne, voorspelt de crowdfundingexpert. Hij spoort initiatiefnemers aan om

niet te bescheiden te zijn: liever gaan voor optimaal dan minimaal. "Dan kunnen initiatiefnemers een professional inschakelen, of het nodige materiaal inkopen en zo het project veel sneller uitvoeren." Verder is het zaak om leuke tegenprestaties voor donateurs te bedenken.

De essentie van crowdfunding is mensen in je eigen netwerk aan te spreken en zo ver te krijgen jouw verhaal in hún netwerk uit te dragen. "Mensen vinden het heel moeilijk om met hun initiatief de boer op te gaan. Enthousiast over hun plannen vertellen kunnen ze wel. Maar ze zullen ook altijd de vraag moeten stellen: doe je met mij mee? Heb je daar geld of vrije tijd voor over? Wil je dit delen in jouw netwerk? Daar zit echt een drempel. Initiatiefnemers denken vaak: ik heb het toch opgeschreven, iedereen kan precies lezen wat we gaan doen. Dus ik kan achteroverzitten en het geld stroomt wel binnen. Maar als ze niet zelf de telefoon pakken of met iemand een koffieafspraak maken, dan gebeurt er helemaal niets. Als het niet lukt, gaat mijn speeltuin niet door, of onze mannenschuur komt er niet. Wanneer ze die urgentie voelen dan komt er een kracht in ze los waarvan ze zelf niet eens wisten dat ze die hadden. Dat is het leuke van crowdfunding."

Persoonlijke groei

Daarom brengt crowdfunding meer op dan geld. "Zélf aan de slag gaan met de ideeën waar ze warm van worden heeft veel meer impact dan een subsidie aanvragen. Met crowdfunding halen ze ook een betrokken netwerk op. Als het goed is heb je crowdfunding maar één keer nodig. Want het betrokken netwerk draagt vervolgens je verdienmodel of exploitatiebegroting." Er is ook een persoonlijke opbrengst. Van de Water: "Ik heb gezien dat mensen persoonlijk groeien. In zelfvertrouwen, in communicatieve vaardigheden, in lef en in daadkracht. Juist omdat ze uit die comfortzone moeten."

[Klik of scan hier voor
Crowdfunding Samen voor Elkaar](#)

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\)
Samen voor Elkaar Crowdfunding](#)

Nu verloopt de aanmelding van nieuwe initiatieven vaak nog via de initiatievencoaches en de adviseurs van Sociale Kwaliteit. Collega's van andere afdelingen en netwerkpartners als Stimuland en de Overijsselse Vereniging van Krachtige Kernen (OVKK) kunnen ook initiatieven doorverwijzen. Voor Van de Water en Tuasuun is het platform pas echt een succes als een diverse groep aan initiatieven op eigen kracht de weg naar het crowdfundingplatform weet te vinden.

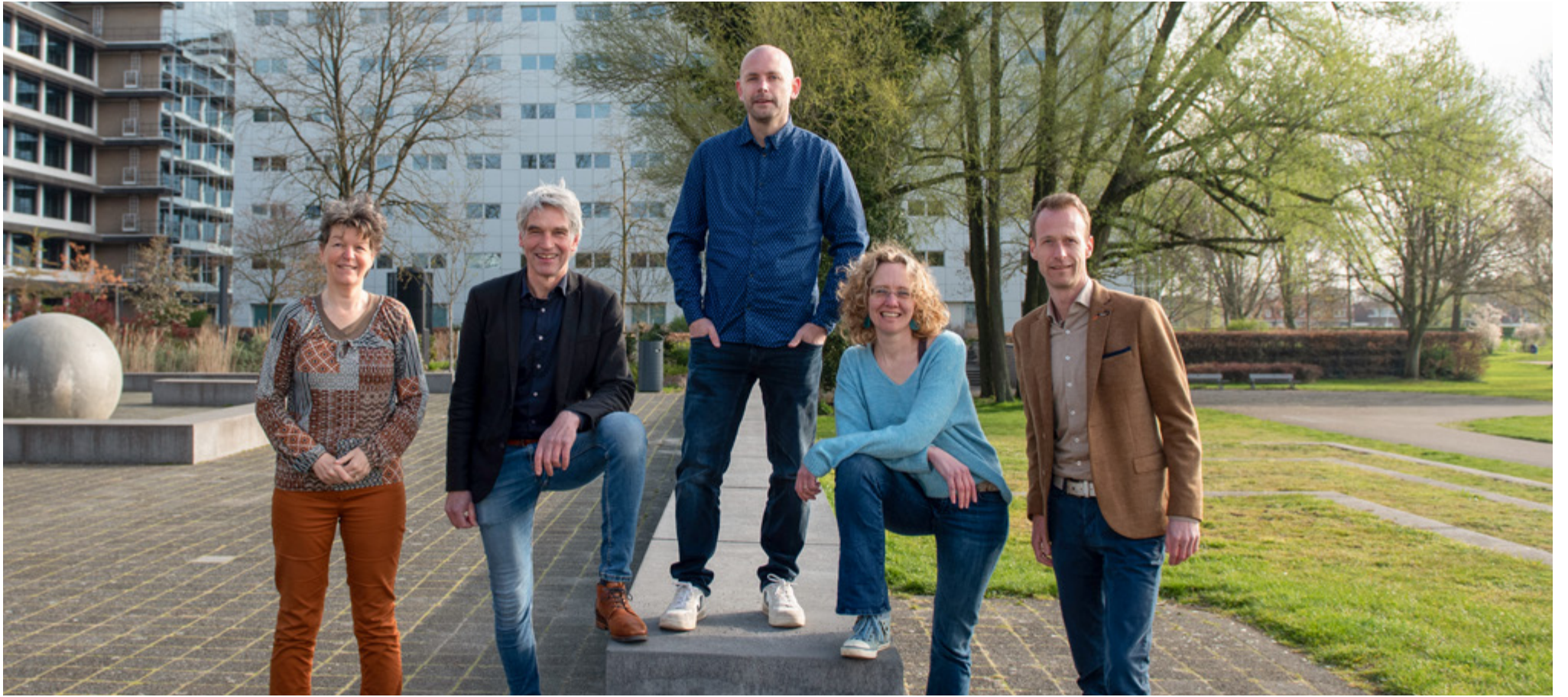
“Ik heb gezien dat mensen persoonlijk groeien. In zelfvertrouwen, in communicatieve vaardigheden, in lef en in daadkracht”

Overijssel voorloper

“Ik hoop dat binnen een jaar of vijf initiatieven steeds vaker roepen: we hebben de financiële middelen van gemeente of provincie helemaal niet meer nodig. We doen het zelf wel. Misschien een utopie, maar ik merk wel dat mensen steeds minder een handje willen ophouden, ze gaan het liever zelf doen. Waarom zou de overheid ook alles moeten betalen? Als we dat op deze manier kunnen ondersteunen, heel graag”, vindt Van de Water.

De crowdfundingexpert ziet het platform van de provincie Overijssel als voorloper. “Ik vind deze stap getuigen van visie. Veel andere gemeenten en provincies durven dit nog niet aan en houden het bij de oude, vertrouwde vormen. Overijssel heeft volgens mij een goede keus gemaakt en een hele solide basis gelegd. Waarvan ik natuurlijk hoop dat die wordt uitgebouwd in de toekomst. Maar daar twijfel ik eigenlijk niet aan.”

Maatschappelijke initiatieven

Steeds meer initiatieven doen beroep op initiatievencoaches: "We komen handen tekort"

Verdeeld over vier regio's in Overijssel bieden initiatievencoaches 'eerste hulp' bij bewoners-initiatieven. In 2022 hielpen zij zo'n 300 initiatieven op weg met informatie, nuttige contacten en hulp bij het vinden van subsidies, financiële steun en fondsen. Naast vier regionaal werkende coaches van Sociale Kwaliteit is er nu, vanuit het programma Natuur voor Elkaar, ook een vijfde, groene initiatievencoach aangesloten.

Het was even wennen, toen op initiatief van gedeputeerde Roy de Witte de voormalige 4D-makelaars als initiatievencoaches bij de provincie kwamen werken. Toch is er volgens de twee 'oudgedienden' onder de initiatievencoaches, Lidy Noorman (Twente) en Giny Hoogeslag (Salland) in de praktijk eigenlijk niet zo veel veranderd sinds de overgang. Noorman: "Ik ben maar weinig op het provinciehuis. Ik blijf gewoon op straat lopen en gesprekken voeren met initiatieven. Het gaat erom die verder te brengen en dat loopt heel goed." Hoogeslag: "Initiatieven moeten er ook niets van merken. Onafhankelijk kunnen opereren is een randvoorwaarde voor ons."

Nieuwe gezichten

Noorman heeft naar eigen zeggen wel meer zicht gekregen op wat er in de provincie-organisatie gebeurt, en vindt dat de doorverwijzing vanuit andere collega's naar de initiatievencoaches sneller gaat. "Ik zie intern ook betere samenwerking, bijvoorbeeld rond het thema energie en maatschappelijk vastgoed."

De drie andere initiatievencoaches zijn Maarten Bomans (Vechtdal) en twee nieuwe gezichten, Alle Postmus (actief in Noordwest Overijssel) en Arjan Broer. Hij bedient als groene initiatievencoach de hele provincie.

In 2022 klopten er in totaal zo'n 300 initiatieven bij de initiatievencoaches aan. "Na de coronacrisis is de wereld

weer wakker geworden", aldus Hoogeslag, die goed merkt dat het aantal initiatieven in de lift zit: "We komen handen en handgeld tekort. En juist dat kleine duwtje van het handgeld heeft veel effect in de gebieden." Ook Broer merkt aan zijn mailbox dat groene initiatieven hem steeds beter weten te vinden.

Nieuw instrument

De meeste vragen gaan over cofinanciering (handgeld en andere subsidieregelingen). Daarnaast komt de vraag om mee te denken of specifieke expertise in te brengen regelmatig voor in de cijfers die de initiatievencoaches bijhouden. Kijken we naar de categorieën waar de initiatieven over gaan dan staat 'sociale ontmoetingsplekken' met stip op één (83). In Twente zijn relatief veel initiatieven op het gebied van vrijwilligers geweest (20) en in Salland op het gebied van cultuur (20). Andere thema's zijn verduurzamen, leefbaar platteland, inclusieve samenleving en Positieve Gezondheid.

Financiering is dus een belangrijk thema in de contacten met initiatieven. Hoe kijken de initiatievencoaches in dat verband naar de nieuwe instrumenten die Sociale Kwaliteit heeft geïntroduceerd, en in het bijzonder het crowdfunding-platform? Dat platform is ten slotte speciaal voor initiatieven opgezet toen een aantal kleinere subsidieregelingen plaats maakte voor grote, gerichte arrangementen.

Grote transities

"Het platform is een aanvulling, geen vervanging", vindt Hoogeslag. Noorman voegt eraan toe: "Ik vind het goed dat het er is, want het heeft veel bijvangst." Daarmee doelt ze op de ervaring en vaardigheden die initiatieven opdoen bij de promotie en 'marketing' van hun initiatief. Wel moet er meer hulp komen om de initiatieven te helpen met hun crowdfundingcampagne - bij voorkeur niet online. Noorman: "Want ik zie in de praktijk dat er drempels zijn, vooral in kwetsbare wijken. Inwoners willen best verantwoordelijkheid

nemen, maar dat moeten we goed faciliteren. Nu is het nog nieuw, maar als mensen zien dat het werkt, wordt het makkelijker om aan te sluiten."

Verder zou Noorman graag zien dat er vanuit Sociale Kwaliteit weer middelen komen om leerkringen te organiseren, waarin initiatieven met een vergelijkbare vraag samen met professionals of deskundigen proberen oplossingen te zoeken. "Voorwaarde is dat het goed gefaciliteerd wordt", aldus Noorman. "Met wat financiële steun kunnen ze zelf de mensen inhuren die ze nodig hebben. Zo blijft de regie bij hen."

Vooruitkijkend voorziet Hoogeslag ook een rol in het licht van grote transities die besloten liggen in het Programma Aanpak Landelijk Gebied en het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond Leven en Actief Akkoord (GALA). "Hoe kunnen we helpen lokale initiatieven te koppelen aan de opdracht van de gemeente en provincie?" Juist intermediairs zoals de initiatievencoaches, maar ook cultuurmakelaars en erfcoaches zijn als verbinders en voelsprietten in de gemeenschappen van grote waarde. In haar gebied organiseert Hoogeslag daarom twee keer per jaar een afstemmingsmoment voor deze groep. In de andere regio's gaat dit ook gebeuren.

Ga luisteren

Richting de nieuwe coalitie zou Broer dan ook willen pleiten voor versterking: "Er zijn nu vijf initiatievencoaches voor de hele provincie. Wil de provincie participatie echt stimuleren, dan zijn er meer mensen nodig." Noorman roept de Statenleden op om vooral niet te veel tijd in het provinciehuis door te brengen. "Ga de straat op, ga luisteren en leg verbindingen."

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\)](#)
[1000 Initiatieven](#)

Nieuwe methode voor inclusie van zeer gesloten gemeenschappen werkt

"Mensen buiten de systemen help je niet met dezelfde systemen"

Inclusie is een rode draad door het beleid Sociale Kwaliteit. Een bijzonder project is Roma aan zet, dat draait om de inclusie van de zeer gesloten Roma-gemeenschap. Het doel is om van generatie op generatie doorgegeven sociale, financiële en juridische problemen te doorbreken. De gemeenten Enschede en Oldenzaal werken hiervoor samen, met financiële steun van de provincie en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De eerste resultaten zijn positief en er komt een vervolg.

Vertrouwde sleutelfiguur

De Roma vormen een gesloten gemeenschap waar de problemen zich al generaties lang opstapelen en vervlechten: criminaliteit, schooluitval, verslavingsproblematiek, huiselijk geweld. "Het is een gemeenschap die op haar manier problemen probeert op te lossen en zeer wantrouwend is naar de buitenwereld. En helemaal naar professionals die zich met hun gezin komen bemoeien." Peter Wilde is project-leider van het in 2021 gestarte project Roma aan zet, maar houdt zich in Enschede al 25 jaar met de Roma-gemeenschap bezig. Hij stond aan de wieg van een methode die wél voet aan de grond krijgt bij de Roma.

"Wij zetten iemand uit het eigen netwerk van de Roma in als casusbegeleider en intermediair. Een sleutelfiguur die goed bij de casus past. Dat hoeft niet per se iemand uit Overijssel te zijn. Zo krijgt het gezin vanuit eigen kring andere verhalen en voorbeelden van iemand die het vertrouwen heeft van het gezin én van de professionals. Die professionals leren óók weer van de sleutelfiguur. Zij hebben eerder vaak negatieve ervaringen met Roma opgedaan, terwijl een goede start in een hulptraject essentieel is." De begeleiding gebeurt wel onder regie van bijvoorbeeld een wijk- of gezinscoach. "Want een vrijwilliger moet je niet belasten met de verantwoordelijkheid voor het gezin", aldus Wilde.

Schoolverzuim loopt terug

In de afgelopen twee jaar zijn met de inzet van sleutelfiguren

in 60 casussen positieve resultaten behaald. Wilde geeft een voorbeeld van ouders die hun kinderen niet naar school sturen. Bijvoorbeeld omdat ze bang zijn voor de veiligheid van (met name) meisjes. De sleutelfiguur haalt de kinderen van huis op en brengt ze naar school, en weer terug naar huis. Dat geeft een gevoel van veiligheid, maar het is ook de bedoeling om een gedragsverandering bij de ouders teweeg te brengen. Dat zij zelf het nut en de noodzaak van school gaan inzien wanneer ze merken dat hun kinderen het best leuk hebben op school en sociale contacten krijgen. Zodat ze uiteindelijk zélf de kinderen naar school gaan brengen.

"Ik heb meegemaakt dat een begeleider tegen de ouders zei: 'Hallo, ik breng jouw kinderen naar school en jij ligt nog op bed, vind je dat oké?' Dat helpt ouders beseffen dat ze dat eigenlijk niet kunnen maken, zodat ze vervolgens zelf hun kinderen gaan brengen. Dat kost ze veel moeite want het past niet in hun dagelijkse structuur. We gunnen ze de tijd om dat langzaam maar zeker op te bouwen. Dan zien we dat het schoolverzuim terugloopt. En school is een belangrijke plek voor kinderen om zich te kunnen ontwikkelen. Om ook die buitenwereld te leren kennen en wat meer te leren vertrouwen."

Professionals afschalen

Het zijn kleine, praktische hand- en spandiensten waar een dure professional geen tijd aan kan besteden. "Er zijn vaak wel 7 of 8 professionals bezig met een gezin. Maar niemand is er 24/7. Niemand wordt op zondagmiddag gebeld van: 'er is nu iets aan de hand, kun je even komen?' Die sleutelfiguur wel." Ze krijgen daarvoor een kleine (onkosten)-vergoeding. Om het aantrekkelijk te maken maar 'het is geen verdienmodel', benadrukt Wilde. Een aanpak die dus effect heeft én geld bespaart: in veel casussen kan daardoor de professionele inzet worden afgeschaald.

Wilde is de eerste om het succes te relativeren. "We zijn nog maar kort bezig. We hebben een aantal gezinnen waar

het eerst een chaos was en het nu prima lijkt te gaan. Maar ze nu loslaten is te vroeg. We willen duurzaam resultaat. Gedragsveranderingen binnen de Roma-cultuur én de samenleving in brede zin. Daarvoor is een lange adem nodig. De problemen zijn immers van generatie op generatie doorgegeven. Dan helpt symptoombestrijding niet."

Eigen keuzes maken

De bedoeling is om de methode ook bij andere gemeenschappen van zeer gesloten familiesystemen met multi-problematiek toe te passen. Dat vervolgproject heet 'Kernkracht'. "Het kost tijd om een goede aanpak te vinden en de methode te verduurzamen. We zitten op de goede weg, ook dankzij de subsidie van de provincie. Die geeft ons de kans om te experimenteren. Zonder gekaderd te worden binnen één leefgebied of één budget of alleen lokaal. Die systemen kennen we allemaal al, en mensen die buiten de systemen leven, kun je niet met dezelfde systemen helpen. Het heeft even gekost om dat bij de provincie voor elkaar te krijgen. Er was veel enthousiasme over de aanpak, maar het subsidiesysteem laat niet altijd de gewenste ruimte. Belemmeringen heb ik er niet door ervaren. Eerder meedenken: als we het nu zo in het vat gieten komen we verder."

En wanneer is het project wat Wilde betreft een succes? "Professionals worden gelukkig van formele doelstellingen. Bijvoorbeeld een x aantal meer kinderen naar school. Of de criminaliteit met zo veel procent omlaag. Dat helpt voor het draagvlak. Voor mij is het een succes als mensen de ruimte voelen andere keuzes kunnen maken voor hun leven. Keuzes die ze anders niet zouden hebben of durven maken door gebrek aan een ander perspectief of door groepsdruk. Maar ze moeten vooral ook Roma blijven. Met behoud van hun cultuur en tradities volwaardig deelgenoot zijn van de maatschappij. Dan pas kun je intergenerationele problemen doorbreken."

Inclusie

Kompas ‘Meest inclusieve provincie van Nederland’

Organiseer inclusiecafés zodat mensen met diverse achtergronden elkaar kunnen ontmoeten. Vorm een expertiseteam van ervaringsdeskundigen dat gevraagd én ongevraagd advies geeft over toegankelijkheid. Benoem intern een aanjager die structureel en over alle beleidsterreinen heen aandacht vraagt voor diversiteit en inclusie. En ga aan de slag met een concreet onderwerp, zoals wonen, werken of vrije tijd. Die adviezen geeft kwartiermaker Rick Brink mee in zijn rapportage Kompas meest inclusieve provincie van Nederland.

Brink werd begin 2022 voor een jaar aangesteld als kwartiermaker Diversiteit en Inclusie. Zijn opdracht was om bij gemeenten en de provinciale organisatie in kaart te brengen hoe het ervoor staat met diversiteit en inclusie, en vervolgens aandachtspunten aan te wijzen. Hij keek daarbij vooral naar culturele diversiteit, seksuele diversiteit en diversiteit op basis van beperkingen.

Bewustwording

Uit zijn rondje langs de Overijsselse gemeenten bleek dat de meeste wel een lokale inclusieagenda hebben – of een andere

vorm van beleid – dan wel ermee bezig zijn. Brink constateert dat de bereidwilligheid om te werken aan een inclusieve samenleving ruimschoots aanwezig is. Wat betreft bewustwording vindt hij dat Overijssel, net als de rest van Nederland, nog flinke stappen heeft te zetten. Een valkuil is bijvoorbeeld vooral te kijken naar fysieke toegankelijkheid, terwijl financiële (is het betaalbaar), sociale (je welkom voelen) en digitale (begrijpen wat er bedoeld wordt) toegankelijkheid net zo belangrijk zijn.

Brink haalde ook mooie voorbeelden op, zoals de aanpak van [Iedereen Actief in Deventer](#), bedoeld om sport en beweging te faciliteren, en [Zorgeloos Vechtdal](#), waarbij drie gemeenten de handen ineen slaan voor toegankelijke recreatie. Toch ziet hij dat veel gemeenten nog met vragen worstelen over zo'n groot en breed onderwerp als diversiteit en inclusiviteit. Juist dan kunnen ervaringsdeskundigen meedenken en helpen om thema's concreet te maken.

Inclusief spelen

Brink adviseert tot slot om als eerste op een behapbare manier met het thema inclusief spelen aan de slag te gaan.

Door te werken aan een Samenspeelcultuur, het daadwerkelijk toegankelijk maken van speelplekken en te werken aan lokale [speeltuinbendes](#). Dat zijn actieve clubs van kinderen met en zonder beperking, die zich inzetten voor een omgeving waar ieder kind onbezorgd buiten kan spelen, samen met kinderen uit de buurt. Zij verbinden, ondersteunen en inspireren kinderen en hun ouders om dit voor elkaar te krijgen.

[Klik of scan hier voor meer informatie over Iedereen Actief in Deventer](#)

[Klik of scan hier voor meer informatie over Zorgeloos Vechtdal](#)

[Klik of scan hier voor meer informatie over Speeltuinbendes](#)

Vrijwilligers

Sociale Kwaliteit raakt met vrijwilligersbeleid de juiste snaar

Vrijwilligerswerk is een speerpunt in het beleid Sociale Kwaliteit. Het uitgangspunt is goed luisteren naar de signalen uit het veld en kritisch kijken waar en hoe de provincie van meerwaarde kan zijn. Dankzij nauwe samenwerking met organisaties als VOSVI (branchevereniging van de 25 Overijsselse vrijwilligerssteunpunten en -centrales), DeventerDoet!, Impacter en FC Noaber lukt dat goed. Projecten rond bestuurlijke vrijwilligers, jongeren en kwetsbare vrijwilligers sluiten aan bij de behoeften van organisaties en verenigingen. De miljoen euro extra van Provinciale Staten bij de begrotingsbehandeling 2023 zijn een welkome aanvulling.

De provincie ondersteunt sinds jaar en dag projecten voor en door vrijwilligers. Een strategische visie op vrijwilligerswerk of een beleidsprogramma was er niet, maar nu wel. "2022 was ons pioniersjaar waarin we trends en uitdagingen in kaart hebben gebracht en partners hebben gezocht", aldus Chantal Westemeijer, adviseur sociale kwaliteit met vrijwilligersbeleid in haar portefeuille. Uit gesprekken en bijeenkomsten met experts en organisaties kwamen belangrijke inzichten als basis voor het nieuwe beleid. Daarnaast kwam het Verwey-Jonker Instituut op basis van een compact onderzoek met een aantal aanbevelingen [zie kader hiernaast]

De werving van nieuwe vrijwilligers staat bovenaan het prioriteitenlijstje. De schaarste neemt toe, terwijl verschillende typen vrijwilligers ook nog eens om een eigen benadering vragen. Met de Jongeren Challenge wist de provincie in samenwerking met DeventerDoet! en FC Noaber ruim 200 jongeren uit te dagen om vrijwilligerswerk te doen [zie kader op [pagina 26]]. Daarnaast faciliteerde de provincie lokale vrijwilligerssteunpunten

en de ouderenbond KBO-PCOB om onder de naam 'Goed bezig' ouderen te (re-)activeren voor vrijwilligerswerk. Dat gebeurt via thema- en kennismakingsbijeenkomsten.

"Sommige vrijwilligers zijn al 30 of 40 jaar bij een vereniging actief, dat is toch fantastisch?"

Kwetsbare vrijwilligers

Een andere trend is dat vrijwilligers steeds vaker worden ingezet als semi-professionals waarmee de scheiding tussen betaald en onbetaald vervaagt. Bijvoorbeeld omdat zich steeds meer vrijwilligers met een 'rugzakje' melden. Voor hen is vrijwilligerswerk een vorm van dagbesteding of een opstap naar de arbeidsmarkt. Ze hebben begeleiding nodig. Die is bij welzijnsinstellingen bij professionals belegd, maar komt nu terecht op de schouders van de medewerkers of vrijwilligers van de organisatie. Stagiaire Hannah Venderbos onderzocht wat er nodig is om kwetsbare kandidaat-vrijwilligers op een goede manier te plaatsen bij een organisatie of vereniging. Haar bevindingen en adviezen leest u in het artikel [Kwetsbare vrijwilligers succesvol matchen aan vrijwilligerswerk](#).

Bestuurlijke vrijwilligers ervaren de druk van steeds complexere regels en grotere verantwoordelijkheden. Met als gevolg dat verenigingen bestuurlijke vacatures steeds moeilijker kunnen invullen. In het ergste geval houdt de vereniging op te bestaan. Daarom zet Sociale Kwaliteit samen met VOSVI de bestuurlijke vrijwilliger centraal.

Lees verder op volgende pagina.

Onderzoek Vrijwilligers: cruciale krachten in Overijssel

Vrijwilligers zijn onmisbaar om Overijssel mooi, schoon, groen, gezellig, bereikbaar, gezond en verbonden te houden. Bijna de helft van de inwoners (47%) is in 2022 wel actief geweest als vrijwilliger. Dat is een lichte stijging na de dip in de coronajaren. Toch is er reden tot zorg, zo blijkt uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut: 'Een generatie trouwe vrijwilligers neemt afscheid. De nieuwe generatie vrijwilligers heeft met name behoefte aan kortdurende, projectmatige inzet. Tegelijkertijd hebben organisaties juist behoefte aan een nieuwe generatie krachten die zich langdurig inzetten, in een steeds complexere context van wet- en regelgeving.'

De onderzoekers doen verschillende aanbevelingen. Bied ondersteuning op maat vanuit de behoefte van vrijwilligers met aandacht voor het lokale. Richt de ondersteuning niet alleen op wat er nu nodig is, maar help de transitie van vrijwilligerswerk naar een meer flexibele, geprofessionaliseerde en diverse praktijk. Ga met het ondersteuningsaanbod actief de boer op, want veel organisaties hebben de provincie helemaal niet in het vizier. En zorg ervoor dat binnen de provincieorganisatie vanuit de verschillende domeinen (Natuur, Cultuur, Sociale Kwaliteit) een integrale visie op vrijwilligerswerk komt en de schotten tussen verschillende subsidieregelingen verdwijnen. Ten slotte zou de provincie bijeenkomsten en leernetwerken moeten faciliteren zodat vrijwilligersorganisaties kunnen leren van elkaars aanpak en oplossingen voor vergelijkbare knelpunten uitwisselen.

Het aanbod bestaat uit ondersteuning en professionalisering, met opleidingsmodules, het werven en opleiden van bestuurscoaches, het uitwisselen van kennis en het promoten van bestuurlijk verworven competenties bij werkgevers en in het onderwijs. Verderop in dit artikel lichten we er twee pilots uit: Bestuurscoaches en Maak werk van bestuurlijk talent.

Vrijwilligers is het zonnetje

De toenemende eenzaamheid onder ouderen én jongeren baart Provinciale Staten zorgen en zij hebben tijdens een infosessie opgeroepen om met een aanpak te komen. Westemeijer vertelt dat daarvoor een training in ontwikkeling is. De Jongerencoaches van het MDT-project Impacter zijn een mooi voorbeeld hoe vrijwilligerswerk jongeren weer perspectief kan bieden. Lees hierover meer in artikel [Maatschappelijke diensttijd: talenten inzetten voor persoonlijke groei](#).

Naast nieuwe beleidsonderwerpen blijft de Overijsselse Vrijwilligersprijs al 22 jaar een vertrouwd moment in december om vrijwilligers in het zonnetje te zetten. Paula Bierma, coördinator van het Mantelzorgnetwerk Steenwijkerland, organiseerde de afgelopen jaren de uitreiking in haar gemeente. “Die waardering is belangrijk en mensen zijn er blij verrast en trots mee. En Fred [Statenlid Fred Kerkhof, die net als andere statenleden namens de provincie de vrijwilligersprijzen uitreikt] maakt er een feestje van. Dat doet de vrijwilligers goed, al vinden ze het zelf heel normaal wat ze doen. Sommigen zijn al 30 of 40 jaar bij een vereniging actief, dat is toch fantastisch?”

“Vrijwilligers zetten hun bestuurlijke ervaring wel op hun CV, maar opleidingen en werkgevers doen er eigenlijk niets mee.”

Vanzelfsprekende partner

Edith Starrevelt, voorzitter van VOSVI en manager bij vrijwilligerscentrale DeventerDoet!, is blij met de manier waarop Sociale Kwaliteit zijn vrijwilligersbeleid aanpakt: “De provincie wil graag van onderaf werken en doen waar vraag naar is. Dat doet ze heel consequent. Sociale Kwaliteit gaat echt op zoek naar mensen die met de voeten in de klei staan en staat open voor de signalen uit de praktijk. Wij ervaren dat wij een vanzelfsprekende partner voor de provincie zijn geworden.” Charon Wessels van het team Informatiepunt Vrijwilligers bij welzijnsinstelling Zorgzaam Twenterand beaamt dat. “Er is een goede wisselwerking. Wij zijn met onze expertise een serieuze gesprekspartner voor de provincie en wij krijgen dan weer de ondersteuning om activiteiten uit te voeren.”

Bestuurscoaches

Zo’n activiteit is het project Bestuurscoaches. “De provincie heeft het bedacht en de VOSVI gevraagd om uitvoerder te zijn”, vertelt Starrevelt. Het project sluit ook goed aan op Bestuurders centraal, waarbij VOSVI al eerder in zes gemeenten een netwerk van experts en coaches opzette. Doel is om besturen van vrijwilligersorganisaties te ondersteunen met hulp van speciaal geworven en getrainde coaches. Die kunnen met hun specifieke ervaring en expertise helpen bij vragen waar vrijwilligersbesturen mee worstelen. “Bestuurders kunnen gewoon niet overal verstand van hebben”, licht Starrevelt toe.

VOSVI trekt in dit project samen op met Studio Vers Bestuur. Daar klopten veel verenigingen op het gebied van sport en

Enkele cijfers over vrijwilligerswerk

In Overijssel ligt de vrijwillige inzet wat hoger dan in Nederland gemiddeld. Ook zien we in 2023 weer een lichte opleving na de – mede door corona veroorzaakte – neergang in de afgelopen jaren.

Jaar	Overijssel	Nederland
2023	47%	44%
2022	44%	43%
2021	44%	39%
2020	54%	47%
2019	56%	48%

Leeftijd		
18-24	24%	Deze tabel laat
25-34	41%	zien dat jongeren
35-44	56%	veel minder als
45-54	48%	vrijwilliger actief
55-70	53%	zijn.

Bron: Burgerpanel Overijssel

cultuur aan. Geplaagd door teruglopende ledenaantallen willen ze zichzelf opnieuw uitvinden om jongere generaties vrijwilligers aan te spreken. Bestuurscoaches kunnen inspiratie in zo’n leerproces bieden. Studio Vers Bestuur helpt ze om die rol te nemen. Starrevelt geeft zelf trainingen op het gebied van werving en Ditis’Em verzorgt trainingen op het gebied van transformeren.

Maak werk van bestuurlijk talent

Anne Marie van Oldeniel-Boerhof, expert op het gebied van bestuurlijk vrijwilligerswerk, is de drijvende kracht achter het project Maak werk van bestuurlijk talent. Daarin werkt ze samen met Stimuland (penvoerder), FC Noaber, DeventerDoet! en Sportservice Zwolle. Sociale Kwaliteit gaf hiervoor een subsidie. Het idee is eenvoudig: bestuurlijk vrijwilligerswerk levert de vrijwilligers tal van competenties en vaardigheden op. Maak die inzichtelijk op een manier dat ze bewust ingezet kunnen worden in werk of beroepsopleiding. “Vrijwilligers zetten hun bestuurlijke ervaring wel op hun CV, maar opleidingen en werkgevers doen er eigenlijk niets mee.” Als dat wel zou gebeuren, wordt bestuurlijk vrijwilligerswerk ook interessanter en worden vacatures in besturen gemakkelijker ingevuld, redeneert Van Oldeniel: “Het is echt leerzaam, ik heb er mijn eigen bedrijf aan te danken.”

De pilot omvatte twee onderzoeken om bestuurlijk verworven competenties (BVC’s) te bespreken met respectievelijk studenten/scholieren en opleidingen, en werknemers en werkgevers. Dat gebeurde met behulp van een bekend HRM competentiemodel. Bij werknemers kwam een top-7 uit de bus met besluitvaardigheid, aanpassingsvermogen, samenwerken, netwerken, conflicthantering, mondelinge vaardigheid en inzicht. Ze blijken die competenties ook in hun hun dagelijks werk toe te passen. Geïnterviewde werkgevers waren aangenaam verrast met deze bevindingen en zien kansen om BVC’s onderdeel te maken van hun personeelsbeleid, bijvoorbeeld in relatie tot doorgroeimogelijkheden of duurzame inzetbaarheid.

De gesprekken met scholieren en studenten in bestuurlijke vrijwilligersfuncties leverde een lijst met elf competenties op. Presenteren, samenwerken, mondelinge vaardig-

heden, netwerken en delegeren werden veel genoemd. Opleidingen weten vaak wel dat hun studenten bestuurswerk doen, maar voeren er geen actief beleid op. Studenten zouden graag zien dat de opleiding bestuurlijk vrijwilligerswerk faciliteert. Bijvoorbeeld door er studiepunten aan toe te kennen of mogelijkheid bieden om studieopdrachten binnen de eigen vrijwilligersorganisatie uit te voeren.

De resultaten van de beide pilots zijn vertaald naar twee factsheets en een filmpje. Die zijn terug te vinden op de website van Stimuland. Van Oldeniel hoopt dat dit gaat bijdragen aan bewustwording. Ze hoopt ook dat er een vervolg komt op de pilot. De maatschappelijke diensttijdprojecten bieden hiervoor een mooi aanknopingspunt richting scholieren en studenten. Het MKB Overijssel heeft vanuit de werkgevershoek al interesse getoond. Van Oldeniel: “Het is zo de moeite waard, maar ook nog zo onbenut. En Nederland is en blijft een verenigingsland, dus er is altijd behoefte aan vrijwillige bestuurders.”

[Klik of scan hier voor het factsheet van Stimuland](#)

[Klik of scan hier voor het rapport van Verwey-Jonker](#)

Jongeren Challenge: succes en vervolg

In totaal hebben 235 jongeren uit 8 gemeenten in Overijssel meegedaan aan de Jongeren Challenge. Die heeft de provincie samen met DeventerDoet!, FC Noaber en Stimuland in 2022 opgezet om jongeren op een laagdrempelige manier te laten kennismaken met vrijwilligerswerk. Deelnemen was eenvoudig: jongeren konden 4 uur vrijwilligerswerk naar keuze doen, zich registreren bij de lokale vrijwilligerscentrale en een voucher van 15 euro ophalen. Het doel van 200 deelnemers is ruimschoots gehaald. De jongeren zijn actief geweest bij sportclubs, verzorgingstehuizen, scholen, evenementen, dorpshuizen en kringloopwinkels. Van de deelnemers zou 95 % nog een keer vrijwilligerswerk willen doen, blijkt uit een enquête. De Jongeren Challenge gaat door: in 2023 kan elke Overijsselse gemeente aansluiten. Daarvoor is in elke regio een meldpunt.

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\) Nieuwe generatie vrijwilligers](#)

Vrijwilligers

Kwetsbare vrijwilligers succesvol matchen aan vrijwilligerswerk

Begeleiding, financiën en welkom voelen. Dat zijn belangrijke randvoorwaarden om kwetsbare vrijwilligers op een succesvolle manier te laten deelnemen aan vrijwilligerswerk. Nu vrijwilligerswerk als alternatieve vorm van dagbesteding steeds belangrijker wordt, wil Sociale Kwaliteit meer aandacht voor de randvoorwaarden voor een succesvolle match tussen kwetsbare vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.

Verschuiving zorgvragen

Vrijwilligersorganisaties zien het aantal vrijwilligers met een psychische kwetsbaarheid toenemen. Niet iedereen met een psychische kwetsbaarheid kan aanspraak maken op professionele dagbesteding. Met vrijwilligerswerk vinden deze mensen een zinvolle invulling van hun dagelijks leven. Voor vrijwilligersorganisaties brengt de groei van kwetsbare vrijwilligers wel uitdagingen mee. Vaak beschikken ze niet over de expertise om de begeleiding te bieden die kwetsbare vrijwilligers nodig hebben.

Zo verschuiven ingewikkelde zorgvragen van de gezondheidszorg naar vrijwilligersorganisaties. Kwetsbare vrijwilligers lopen daarmee het risico dat ze niet goed begeleid worden. Medewerkers en vrijwilligers van de betrokken organisaties kunnen overvraagd en overbelast raken. Sociale Kwaliteit wil nagaan hoe vrijwilligersorganisaties ondersteund kunnen worden en gaf opdracht om onderzoek te doen naar de randvoorwaarden voor het matchen van kwetsbare vrijwilligers aan vrijwilligersorganisaties.

Onderzoek

Hannah Venderbos, stagiaire bij Sociale Kwaliteit en student Global Project en Change Management bij Windesheim, heeft dit onderzoek uitgevoerd. Zij bracht hiervoor in kaart hoe verschillende organisaties nu omgaan met het matchen van kwetsbare vrijwilligers, en keek naar knelpunten en succesvolle voorbeelden uit de praktijk. Daarvoor voerde ze vijftien gesprekken met vrijwilligersorganisaties en experts. Zij identificeerde hieruit drie belangrijke randvoorwaarden:

begeleiding, financiën en het gevoel welkom te zijn en erbij te horen. Op basis van deze randvoorwaarden kwam ze met een aantal aanbevelingen.

Begeleiding

Vrijwilligersorganisaties moeten beschikken over voldoende kennis en expertise, een vast contactpersoon hebben voor kwetsbare vrijwilligers, korte lijnen hebben met verwijzende partijen (bijvoorbeeld het sociaal wijkteam, ggz-hulpverleners en vrijwilligerscentrales) en de vertrouwelijkheid gedurende het proces waarborgen, schrijft Venderbos in haar rapport. Haar advies: ontwikkel een netwerk om ideeën uit te wisselen en van elkaars ervaringen te leren, en elkaars kennis en expertise te delen.

Een succesvol voorbeeld is @Ease. Dit is een landelijke organisatie die een luisterend oor biedt voor en door jongeren, via het organiseren van inloopsprekuren. In de Zwolse Stadskamer is er recent een @Ease spreekuur geopend, na eerst een netwerk van zorgprofessionals te hebben opgebouwd. Die worden door hun organisaties voor een aantal uren vrijgesteld om per toerbeurt hun expertise beschikbaar te stellen. Zo is er tijdens de inloopsprekuren steeds een zorgprofessional op de achtergrond aanwezig. Venderbos: “De provincie kan zo’n netwerkbijeenkomst faciliteren. Ook kan de provincie overwegen om opleidingsmodules aan te bieden om vrijwilligersorganisaties toe te rusten met extra kennis en expertise over de begeleiding van kwetsbare vrijwilligers.”

Financiën

Venderbos adviseert ook om te kijken naar de bestaande middelen die beschikbaar zijn vanuit het ministerie van VWS in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) en de Specifieke Uitkering (SPUK). Wellicht bieden die mogelijkheden om expertise en kennis voor vrijwilligersorganisaties in te kopen. Daarnaast is er een herverdeling van financiële middelen nodig, zodat de financiering terechtkomt op de plekken waar dagelijkse

Bloeien vanuit eigen kracht

“Een match is geslaagd op het moment dat je een plek kan vinden waar diegene zich gezien en gehoord voelt. Waar iemand in z’n kracht wordt gezet en er wordt gekeken naar wat diegene gewoon wél kan. Dat vind ik een hele mooie, want daar gaat diegene zelf ook van bloeien.”

Interview ZwolleDoet, 13 april 2023

begeleiding wordt geboden aan kwetsbare vrijwilligers. “De provincie kan hierin een rol spelen als kennisverbinder en netwerkpartner en door het thema kwetsbare vrijwilligers binnen gezondheidsnetwerken te agenderen”, concludeert Venderbos.

Welkom voelen en erbij horen

Vrijwilligersorganisaties dienen te zorgen voor duidelijke communicatie, gelijkwaardige behandeling, voldoende tijd voor begeleiding, waardering van kwetsbare vrijwilligers, een veilige werkomgeving en openheid. Ze moeten echt open staan voor psychisch kwetsbare vrijwilligers. Dit vergt een andere manier van denken: ‘niet redeneren vanuit wat de organisatie nodig heeft, maar wat de organisatie kan bieden om kwetsbare vrijwilligers zich welkom te laten voelen’, aldus het rapport.

Een goede matching vergroot het algemeen welzijn van kwetsbare vrijwilligers en hun gevoel ergens bij te horen. Dat draagt weer bij aan een betere integratie in de samenleving. Venderbos hoopt dat Sociale Kwaliteit aan de slag gaat met de uitkomsten van haar onderzoek: “Het implementeren van deze aanbevelingen bevordert een inclusieve samenleving waarin iedereen de kans krijgt om actief deel te nemen.”

Gedeputeerde Roy de Witte vier jaar sociale gezicht van de provincie

"Sociale Kwaliteit is volwassen geworden"

In 2019 trad Roy de Witte (36) uit Manderveen namens het CDA toe tot het college van Gedeputeerde Staten. Hij koos vol overtuiging voor de portefeuille Sociale Kwaliteit en Leefbaarheid: bekend terrein voor de voormalige wethouder. Daar lag zijn hart en hij had het gevoel verschil te kunnen maken. In daaropvolgende jaren verpersoonlijkte hij het sociale gezicht van de provincie. Van kleine buurtinitiatieven tot regionale zorgcoalities: met iedereen ging hij een open gesprek aan. Na vier jaar neemt hij (voorlopig?) afscheid van de politiek. De Witte blikt terug en vooruit.

Gevraagd naar mijlpalen uit zijn bestuursperiode zegt hij zonder aarzelen: "Dat we erkend partner zijn geworden in alle regio's op het gebied van gezondheid. In netwerken, programma's en projecten. Zo'n anderhalf jaar geleden waren partners nog terughoudend. We hebben veel gesprekken moeten voeren. Omdat we lieten zien dat we naast geld ook bestuurlijk commitment en expertise meebrengen, zijn we toch vrij snel aan tafel gekomen. Daardoor zijn we nu ook partner in aanvragen rond het Integrale Zorgakkoord (IZA) en de Rijksregeling voor maatschappelijke-diensttijdprogramma's."

Commitment en investeringskracht

Niet zonder trots vervolgt hij: "We hebben echt verbinding met en commitment van zorgverzekeraars als Menzis, Salland Zorgverzekeraar en Zilveren Kruis. Dat is voor een overheid echt niet vanzelfsprekend. Net als dat we het commitment krijgen van de eerste- en tweedelijns zorgpartijen. Zulke partijen brengen óók geld, kennis en kunde mee. Het is dus niet zo dat wij als het geldboompje worden gezien. Ik durf de stelling wel aan dat onze euro minimaal drie euro heeft opgeleverd. Want op het moment dat de provincie meedoet, is een Menzis ook bereid te investeren. Die investeringskracht vertaalt zich in impact."

"Ik durf te beweren dat door projecten die wij mede mogelijk hebben gemaakt, meer mensen toegang hebben tot een huisarts."

Welke impact heeft de provincie volgens hem kunnen maken? De Witte: "We hebben de transformatie van het zorg- en welzijnsdomein kunnen versnellen. Door

projecten die wij mede mogelijk hebben gemaakt, hebben meer mensen toegang tot een huisarts." Hij noemt een percentage, maar illustreert het liever aan de hand van voorbeelden. "Kijk naar de dorpsondersteuner in Saasveld. Die laat zien dat je de zorgvraag preventief kunt ondervangen door het sociale netwerk aan te spreken. Zo heb je op lokaal niveau best veel invloed op het gelukkig zijn van mensen. Dit initiatief spaart de gemeente misschien wel een ton uit. In het project SamSam heeft het aanstellen van een praktijkondersteuner Welzijn ervoor gezorgd dat huisartsen meer patiënten kunnen bedienen. Omdat een deel van de zorgvraag nu op een andere manier opgelost wordt."

Extra ruimte vrijwilligersbeleid

Het vrijwilligersbeleid is een andere belangrijke mijlpaal. "We zijn strategisch gaan kijken naar de rol en positie van vrijwilligers en durven daarin keuzes te maken. Rond mantelzorg willen we meer gaan doen, want de druk daarop is zo groot. Verder richten we ons expliciet op jongeren en bestuurlijke vrijwilligers." Het extra geld dat de Provinciale Staten in november vrijmaakten voor vrijwilligersbeleid ziet hij als bekrachtiging.

hoop dat ze de huidige lijn weten vast te houden. Want onze echte vrienden zijn de partners in het veld. Ten slotte hoop ik dat de politiek inziet hoe goed en mooi dit programma is en ook de rol en positie die we pakken. Die hebben we niet vanwege het geld, of de vele projecten, maar vooral omdat we relevant zijn voor de inwoners.”

“Ik wens Sociale Kwaliteit minder bescheidenheid en verlegenheid toe.”

Waarde aan je werk

De continuïteit is voorlopig zeker gesteld. De Provinciale Staten besloten in november dat het huidige beleid mag doorlopen tot en met 2026. Dat is een unicum te noemen. “Dat zie ik als teken van vertrouwen.” Hij verwacht dat de nieuwe lichte Statenleden veel interesse zal tonen voor de initiatieven en partners in het veld. Sociale Kwaliteit is maar al te graag bereid om werkbezoeken en andere vormen van kennismaking te organiseren. Zoals de ‘proeverij’ die vorig jaar plaatsvond. “Allerlei initiatieven waren aanwezig om te laten zien wat ze met het provinciale geld doen. Of je nu links of rechts bent, juist dit soort mooie projecten en initiatieven geven waarde aan je werk als Statenlid.”

Terugkijkend vindt hij dat hij heeft kunnen doen wat hij zich bij aanvang van zijn bestuursperiode had voorgenomen. “Misschien is het wel onbewust onbekwaam gelukt”, lacht hij, want hij is een bestuurder die vaart op intuïtie. Dat wordt herkend in het veld. Partners en andere betrokkenen hebben hem ervaren als goed ingevoerd, authentiek, toegankelijk, denkend in mogelijkheden en zeer betrokken, zo blijkt uit de vele gesprekken die voor deze Evaluatiekrant zijn gevoerd. Zij hopen van harte dat de lijn van de afgelopen periode wordt doorgezet.

Opnieuw verwonderen

Op het moment van schrijven van dit artikel is echter nog niet duidelijk hoe het sociale programma van de nieuwe coalitie eruit gaat zien. Of Sociale Kwaliteit in deze vorm blijft bestaan. En wie de nieuwe bestuurder op dit thema wordt. Voor het team best een spannende periode – al is De Witte de eerste om dat te relativiseren. “Het voelt voor hen misschien niet zo, maar eigenlijk is de invloed van een bestuurder best beperkt. Veel van wat de organisatie doet, loopt door zonder dat het college het ziet. Aan de andere kant: een ander soort bestuurder brengt een andere dynamiek en dat zorgt weer voor vernieuwing.”

Tot 1 juli blijft hij op zijn post. Daarna wil hij zich twee of drie maanden “opnieuw gaan verwonderen”. De Witte: “Ik ga meelopen met drie of vier organisaties. Gewoon stagelopen, zonder opdracht of rol. Tijdens zo’n stage dompel ik me drie dagen helemaal onder in wat daar gebeurt. Daarna neem ik de tijd om erop te reflecteren. Ook weer even terug naar de basis, met vrouw en kinderen. En dan weer opnieuw beginnen. Kijken wat er op mijn pad komt.” Een ding is zeker, besluit hij: “De komende vier, nee, tien jaar zie je me niet terug in de politiek.”

“Je kunt het op twee manieren uitleggen. Of ze vinden dat we te weinig doen, of we doen het goed en ze gunnen ons wat extra ruimte. Ik denk het laatste.”

“Of je nu links of rechts bent, juist dit soort mooie projecten en initiatieven geven waarde aan je werk als Statenlid.”

Niet alle oorspronkelijke beleidsvoornemens zijn volgens plan gerealiseerd. Er staan dan ook heel wat ambities en doelen in het programma van Sociale Kwaliteit. Sommige bleken niet haalbaar of er was een lange(re) aanloop nodig. “Voor de lokale Preventieakkoorden was er weinig energie, al hebben we er lang aan getrokken – te lang misschien wel.” Daarom heeft Sociale Kwaliteit die ambitie losgelaten. “Inclusiviteit wordt heel erg verbonden aan Sociale Kwaliteit, maar ik vind dat een thema voor de hele provincie. Daarom doen wij nu wat minder, zodat de rest meer moet doen. Het is niet zo zeer dat we minder thema’s vastpakken. We nemen een andere rol, we zijn wat terughoudender. Zo heeft het ook even geduurd

om het Sportnetwerk Overijssel (SNO) goed in positie te krijgen. Nu is het aan SNO om het verder te brengen.”

Succesvolle lobby

Hij vindt het team en programma van Sociale Kwaliteit volwassen geworden. “We weten waarover we praten. Als ik kijk hoeveel kennis en kunde op onderwerpen als sport en gezondheid er binnen het team is opgebouwd. Niemand anders binnen het provinciehuis heeft dat. Plus de contacten en netwerken. Wij zitten, als een van de weinige provincies, bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan tafel. Bijvoorbeeld om mee te denken over de gelden die VWS wegzet voor maatschappelijke-diensttijdprojecten. Dankzij onze netwerken konden we ook de succesvolle lobby voor het openhouden van het Kinderhartcentrum in Groningen voeren. Dat is denk ik een van de meest effectieve lobby’s van de afgelopen vier jaar geweest, zonder dat er één lobbyist bij betrokken was.”

Wat zou hij zijn team willen meegeven voor de toekomst? “Ik wens ze minder bescheidenheid en verlegenheid toe. Dat ze zich durven laten zien en erkenning krijgen van het management. Dat ze op waarde worden geschat. En ik

Overijsselse vrijwilligersprijs 2022

Vrijwilligers Landgoed Singraven - Dinkelland

De groep van ruim 50 enthousiaste vrijwilligers die zorgen voor onderhoud aan het park en arboretum, de bloemenverzorging en tuinonderhoud ontvingen een groene vrijwilligersprijs. Door hun inzet ligt Singraven er altijd piekfijn bij, tot plezier van de bezoekers.

Vrijwilligers Vechtgenotenhuis - Ommen

Het Vechtgenotenhuis aan de Beerzerweg in Ommen is sinds 2018 een centrum en inloophuis voor leven met en na kanker. Het Vechtgenotenhuis voorziet in informele zorg, waarbij de 35 vrijwilligers mensen met kanker en hun naasten een luisterend oor en informatie bieden, en lotgenotencontact en allerlei ontspannende en creatieve activiteiten verzorgen.

Frans Kattepoel – De Slinger - Hengelo

Frans Kattepoel is één van de vrijwilligers van het Slingerteam die zich inzet om maatschappelijke initiatieven in Hengelo te helpen met het realiseren van hun wensen en doelen. Frans legt samen met de andere vrijwilligers verbindingen met het bedrijfsleven in Hengelo. Hiermee biedt hij een podium voor maatschappelijk betrokken ondernemers in Hengelo.

Vrijwilligers kinderwerk Lemelerveld - Dalfsen

De vrijwilligers van het kinderwerk zetten zich ieder jaar in om in voor- en najaar leuke activiteiten voor kinderen te organiseren. Ze proberen ook ouders en opa's/oma's hierbij te betrekken, ze kijken wat hip en nieuw is en dit alles voor een klein prijsje zodat iedereen mee kan doen. De groep vrijwilligers organiseert ook de jaarlijkse Timmerweek waarmee ze alle kinderen van de basisschool een fantastische week bezorgen.

[Klik of scan hier voor de video \(Youtube\)](#)
[Overijsselse Vrijwilligersprijs 2022](#)

Ahmed Haji Omer - Deventer
Ahmed woont op het Asielzoekerscentrum te Schalkhaar. Hij is een echte topper die zich wekelijks inzet voor de #Meedoenbalie om andere bewoners van het AZC te helpen aan vrijwilligerswerk, informele taalondersteuning, sport of contacten met lokale inwoners. Ahmed werkt daarnaast als vrijwilliger bij Ludgerus, waar hij ontzettend geliefd is.

Nico Dekker - Hardenberg
Nico Dekker is een supervrijwilliger: hij is verkeersregelaar, bestuurslid en trainer bij het badminton, bestuurslid van wijkvereniging Baalder, coördinator activiteitsaanbod bij de wijkvereniging waaronder burendag, mantelzorger, financieel begeleider, elke dinsdag kok in het eetcafé De Buurt. Naast zijn baan als postbode, maakt hij weinig tijd vrij voor zichzelf; hij zet zijn medemens op 1.

Dorpsraad Punthorst - Staphorst
Punthorst heeft in 2019 een dorpsraad opgericht. De dorpsraad fungeert als aanspreekpunt voor de gemeente over diverse onderwerpen. Het is een club met enthousiaste en fanatieke mensen. De prijs is ook bedoeld als aanmoediging, want het is belangrijk in een klein dorpje zoals Punthorst dat deze enthousiaste mensen zich blijven inzetten voor het dorp.

Tower-Snörr'n - Zwolle
De Tower-Snörr'n is een orkest van vrijwilligers en mensen met een verstandelijke beperking. Wekelijks maken enthousiaste vrijwilligers muziek, samen met mensen met een beperking. Samen beleven ze veel plezier aan de muziek.

Vrijwilligers

Maatschappelijke diensttijd: talenten inzetten voor persoonlijke groei

De maatschappelijke diensttijd is gericht op het betrekken van jongeren vanaf 12 tot 30 jaar bij vrijwilligerswerk en het ontdekken en inzetten van hun talenten. De provincie bundelt momenteel haar krachten met alle maatschappelijke-diensttijd (MDT) projecten tot een gezamenlijke subsidieaanvraag richting het Rijk. Het ministerie van VWS heeft 150 miljoen beschikbaar voor MDT-projecten, maar Overijsselse projecten wisten nog niet erg van die regeling te profiteren. Door samen op te trekken wil de provincie Overijsselse projecten stevig bij VWS op de kaart zetten.

Hoe belangrijk zo'n maatschappelijke diensttijd kan zijn voor jongeren bewijst het verhaal van Simon Govers uit Deventer. Simon heeft lange tijd te maken gehad met persoonlijke problemen, zoals verslaving en psychoses. Tot hij in aanraking kwam met een jongerencoach van Impacter. "Toen ik Impacter ontdekte kon ik vanuit een positieve benadering ontdekken waar mijn talenten wel lagen", blikt Simon terug. "Daarmee is meer bereikt dan in de vijf jaar hulpverlening ervoor." Hij raakte betrokken bij het initiatief als ambassadeur. Uiteindelijk werd hij zelf jongerencoach en helpt nu jongeren. Simon: "Door me maatschappelijk in te zetten, kwam ik echt weer in mijn kracht te staan." Onlangs mocht hij zelfs zijn levensverhaal aan koningin Máxima vertellen.

Impacter

Impacter Deventer is een maatschappelijke diensttijdorganisatie en onderdeel van vrijwilligerscentrale DeventerDoet! Zij zetten zich in voor jongeren en jongvolwassenen die zoekende zijn in het leven of juist goed weten wat ze willen, maar niet weten hoe ze daar moeten komen. Een jongerencoach van Impacter helpt deze jongeren door een organisatie te vinden die aansluit bij hun doelen. Een jongerencoach kan ook helpen een eigen project op te starten. Jongeren ontdekken zo hun talenten en vaardigheden en vergroten hun zelfvertrouwen. Dit helpt hen om zelfstandig deel te nemen aan de maatschappij.

Wat heb je nodig?

Zijn werk als jongerencoach is divers en brengt hem op allerlei plekken. Bijvoorbeeld bij het AZC waar hij vrijwilligerswerk aanbiedt, en hij is er voor jongeren die een eigen project willen starten. Hij organiseert elke dinsdagavond de Impacterfabriek, waar jongeren brainstormen over hun eigen projecten. Sommigen willen een evenement organiseren, anderen hebben ideeën op creatief, sportief of maatschappelijk gebied. Het doel is om een klimaat te creëren waarin jongeren elkaar helpen om verder te komen met hun projecten. "Daarnaast spreek ik met jongeren één op één af: hoe sta je nu in je project? Wat heb je nodig? Soms is het voor een jongere al moeilijk om een afspraak te maken. Dan kan ik helpen met netwerken of een planning. Een datum prikken is vaak al een hele grote stap."

Hij hoeft niet lang na te denken waarom de maatschappelijke diensttijd en een jongerencoach belangrijk zijn: "Jongeren passen niet in systemen zoals ons medische of onderwijssysteem. Die systemen werken vooral aanbodgericht en proberen vanuit een vaste structuur jongeren mee te krijgen. Maar veel jongeren, waaronder ikzelf, zijn meer gebaat bij vraaggericht werken. Met individuele begeleiding om te kijken waar je talenten liggen en waar je eigenaarschap voelt. Vanuit het huidige medische en onderwijssysteem is het heel moeilijk om zulke individuele trajecten aan te bieden. Impacter kan dat wel."

Positieve spiraal

En gaat het op één domein van het leven beter, dan is de kans groot dat andere levensdomeinen volgen, legt Simon uit. Als een jongere bijvoorbeeld lekkerder in z'n vel gaat zitten doordat hij goed in een groep ligt waarin hij samen kan rappen, dan verbetert de relatie met zijn ouders wellicht ook. En dan gaat hij misschien ook beter eten. Dan komt hij in een positieve spiraal. "Het werkt beter om in te spelen op de talenten van jongeren in plaats van met de vinger te wijzen naar slechte eetgewoonten of slechte cijfers op school."

Simon lepelt de succesvolle voorbeelden gemakkelijk op. Een Syrische vluchteling met een master in keramiek die door Simon gekoppeld is aan een instantie die kunst

maakt als dagbesteding voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zo heeft hij allerlei contacten opgedaan waardoor hij binnenkort zijn eigen werk kan exposeren. Een jongere die via Simon een eigen stichting met dialoogavonden over persoonlijke groei heeft opgezet. De jongere die via Impacter gastlessen heeft gegeven over seksueel grensoverschrijdend gedrag, iets waar zijzelf mee te maken kreeg. En nu ook belangenbehartiging en praatgroepen voor mensen met seksueel grensoverschrijdend gedrag wil starten. Want die bestaan in Deventer nog niet.

Nuttig maken

Een wens van Simon is dat studenten bij alle opleidingen binnen Saxion hogeschool een maatschappelijke praktijkervaring kunnen opdoen. Saxion wil dat ook wel, maar mist de mankracht om elke student hierbij individueel te coachen. Bij de studie bestuurskunde is al wel een begin gemaakt. Daar kunnen studenten opdrachten doen voor besturen van organisaties of gemeenten. Simon: "Het is belangrijk dat studenten niet alleen maar nadenken over waar ze later hun geld mee gaan verdienen, maar ook waar ze anderen mee kunnen helpen en waarmee ze zichzelf nuttig kunnen maken."

Colofon

De Evaluatiekrant Sociale Kwaliteit is een uitgave van de provincie Overijssel

Onderzoek, analyse en teksten: Sonja Leferink en Anita Esselink

Eindredactie: Kim Niens

Beeldmateriaal: met dank aan partners en provincie Overijssel

Vormgeving: Bureau Circuit

Druk: Drukwerkdeal

Zwolle, 7 juli 2023